

Kölcsey Ferenc

összes versei

*Mercator
Stúdió*

Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője

Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf

ISBN 963 606 475 X

Mercator Stúdió, 2007

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.

www.akonyv.hu, www.peterybooks.hu

Tel/Fax: 06-26-301-549

Mobil: 06-30-305-9489

e-mail: info@akonyv.hu

Kölcsey Ferenc

(1790-1838)

**Kölcsey Ferenc
összes versei**

Tartalom

A PÁVATOLLHOZ	6	ÉLET	59
A KÉPZELETHEZ	7	SORSÁN VIDÁMABB...	60
A SZERETŐ	9	LAURÁHOZ	61
A NYÚGALOMHOZ	10	VILMA EMLÉKKÖNYVÉBE	62
VÁLASZTÁS	12	KÜZDÉS	63
A DALOS	14	RÓZA	65
KAZINCZYHOZ	15	A SZENVEDŐ	67
AZ ARCAS	17	AZ IVÓ	68
BÚCSÚ B...TŐL	19	RÁKOS NIMFÁJÁHOZ	69
EGY SZÜLETETT LEÁNYKÁNAK	20	TUDATLANSÁG	71
GYAKORTA SZÁRNYAIN...	22	BOR-KIRÁLY	72
A VÉGNYÚGALOM	23	ELFOJTÓDÁS	73
KIVÁNSÁG	24	A LYÁNY DALA	74
A FANTÁZIA	25	SZERELEM	75
A KEDVES SÍRJA	26	HOL A VIRÁNY...	78
A HOLDHOZ	27	LYÁNY ÜLT...	79
A KÖLTŐ	28	A REMÉNYHEZ	80
ANDALGÁSOK	29	SZEMERE TERÉZ	
A SONETTO	33	EMLÉKKÖNYVÉBE	81
AZ ACATIA	34	RÉNY	82
GÉNIUSZ SZÁLL...	35	A FÖLDHEZ	84
GYÖNGE KÉZZEL...	36	GULÁCSY GÁBOR	
A KÖLTŐ	37	EMLÉKKÖNYVÉBE	85
MINDEN ÓRÁM...	39	RÁKÓCZI HAJH...	86
VESZTESÉG	41	REMEGVÉ ZENG...	88
FELELET KAZINCZY ELSŐ		KÉPZELETHEZ	89
SZONETTJÉRE	42	AZ OSTROM KŐSZEGNÉL	91
AJÁNLÁS	43	SZÉP LENKA	92
ÓHAJTÁS	44	RÁKOS	94
ÁTOK	45	BÚ KÉL VELEM...	96
PANASZ	46	DOBOZI	97
HIACYNTHUS	47	IDEGEN	102
EGY IFJU SÍRJÁN	48	TALÁNYOK*	103
EGYKOR HOMÁLYOS...	49	BORDAL	108
A JEGYVÁLTÓ	50	CSOLNAKON	110
ÁBRÁND	51	HIMNUSZ	112
SZEMERE PÁLHOZ	53	VÉRMEYERKŐZŐ	114
IDEÁL	54	ZÁPOR	120
ÉDES KÍN	56	VANITATUM VANITAS	121
JENNYHEZ (I)	57	REMETE	124
RÁDAYNAK SÍRJÁN	58	ZSARNOK	127

PANASZ	128	GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNEK AZ	
ÉDESKEDŐ	129	URADALMAIBAN SZOLGÁLÓ	
KI BÚBAN ŰL...	130	TISZTVEISELŐK	170
LOTTI	132	ZRÍNYI DALA	172
TANÁCS	133	SZONDI	174
IGAZSÁG	134	KÖLCSEY	175
REMÉNY, EMLÉKEZET	136	KÖNNYCSEPP	176
A NYUGTALAN	137	HUSZT	177
BERKEMHEZ	138	MÁRIA THERÉZIA	178
ENDYMION	139	TÁVOZÁS	179
VIGASZTALÁS	142	MUNKÁCS	180
ESTI DAL	143	BÚSAN CSÖRÖG...	181
EMLÉK	145	VAD HOMÁLY KÉL...	182
ÁLDOZAT	146	KÉL A ZEFIR...	183
ECHO	147	BÁR RÓZSA VOLNÉK...	184
HOLDHOZ	148	NAP SZÁLL ALÁ...	185
JENNYHEZ (II)	149	VÉSZ	186
DRÉGEL	150	KAZINCZY	187
SZERELEMHEZ	151	ÁTOK	188
ALKONYI DAL	152	INTÉS	190
RÉGI VÁRBAN	153	TISZTÚJÍTÁS	191
RÉV ELŐTT	154	EMLÉKLAPRA	192
A SZABADSÁGHOZ	155	HŐS	193
DERŰ	156	VERSENYEMLÉKEK	194
BALASSA	157	FELÍRÁS KENDE ZSIGMOND	
HERVADSZ...	158	HÁZÁRA	195
KÖLTŐ	159	EMLÉKSOROK KLOBUSICZKY	
VÁNDOR REMÉNY...	160	MATILDHOZ	196
ÜLTEM ÉN...	161	ÉJI TEMETÉS	197
HÉV NAPTÓL...	162	PAULINA EMLÉKKÖNYVÉBE	198
VÁGY	163	ZRÍNYI MÁSODIK ÉNEKE	199
PIPADAL	164	MESSZE SZÉLES...	200
VÁNDOR	166	SZÉP ERDÉLY...	201
HONVÁGY ÉS SZERELEM	167	KÖNNYE CSILLOG...	202
EPIGRAMMÁK	168	MI FÉNYLIK OTT...	203
		REBELLIS VERS	204
		ÁTOK	205

A PÁVATOLLHOZ

Pompás tolla a szép pávának!
Melynek oly sokféle színe
Van, mint az ég fényes napjának,
Milyen vagy te?

Zöld vagy-é? vagy miként Dafnének
Aranyszínű hajszálai?
Vagy mint az esthajnal tüzének
Sugárai?

Képe vagy a színes világnak
Sokszínű ragyogással,
Képe az állhatatlanságnak,
Oh pompás toll!

Szép vagy mégis, és szépségednek
Neveltetnek kellemei
Amint vegyítettnek fényednek
Sok színei.

Főképp egy folt, mely közepébe
Szálaidnak fényeskedik,
És gyengén kékellő színébe
Büszkélkedik,

Mikor reményt képző színével
Énfelem talál fényleni,
Mintha Dafnét látnám kék szemével
Tündökleni,

Kellemeit rezgő fényének
Oly nagyon azért kedvelem,
Mert mosolygó szemét Dafnének
Bennek lelem.

Debrecen, 1808. június 25-e előtt

A KÉPZELETHEZ

Testvére a magánosságnak,
Jövel, jövel felém!
S csendes tengerén álmaidnak
Ringassad lelkemet,
Kedvtelve ringatódzom abban
Én, más partok felé,
Hol a világi bánatok nem
Vérzik bús szívemet,
Hol még egyszer víg napjaimnak
Képét szemlélhetem,
Még egyszer eltűnt öröimnek
Tépem virágait -
Mint rémlik előttem Biharnak
Képe homályoson,
Hol hív szüléknek karja közt a
Gondot nem esmerém!
Mint rémlenek Erdély szerencsés,
Szerencsés halmai,
Hol szép Lottimnak karja közt a
Búkat nem kóstolám!
Testvére a magánosságnak,
Jövel, jövel felém,
S csendes tengerén álmaidnak
Ringassad lelkemet!
A felhők közül nyájasan süt
A hold fejem felett,
Ott a sírhalmokon nyugtatja
Szelíd tekintetét.
Sírhalmok! ah keserves érzés
Vérzi bús szívemet,
Ti fedtétek mély boltotokba
Szüléim testeket!
Sírhalmok! a ti kebletekbe
Sorvad szép Lottim is,
Mint a virág, amely felette
Sírjának hervadoz.
Testvére a bús bánatoknak

Ne jőj, ne jőj felém,
S zajos tengerén álmaidnak
Ne hányjad lelkemet!
Irtózva, csaknem elmerülve
Hánykódom abban én,
Kopár szirtokra vet ki a hab,
Hol bú vérzi szívem,
Hol még egyszer bús napjaimnak
Képét szemlélem én,
Még egyszer elmúlt bánatimnak
Sirom vérkönnyeit.

Debrecen, 1808. augusztus

A SZERETŐ

Óh Lotti! Lotti, higgyed,
Édes szeretni!
Hát mért kerülöd Ámor
Rózsáláncait?
Nem messze egy patakhoz
Últem a minap,
A nimfák énekeltek,
Lopva hallgatám -
Mosolygva énekeltek
Ámor hatalmát,
Ámornak élnek ők is,
S hordják láncait.
Óh a szelíd kis istent
Ki nem szeretné?
Nélküle életünket
Ki boldogítná?
Gyötrődni édesen, és
Égni édesen,
Gond nélkül sírni, lánc közt
Nem lenni rabnak,
Ez sorsa annak, aki
Ámor barátja -
Ó Lotti, Lotti higgyed,
Édes szeretni!
Hát mért kerülöd Ámor
Rózsáláncait?

Debrecen, 1808 nyarán

A NYÚGALOMHOZ

Elúnva a lármát, sohajtok
Szent Nyúgalom! feléd,
Óh édes a te karjaid közt,
Édes szendergeni!
Nincs semmi lárma csendhelyedben,
Mint a sír kebliben,
Holott virágos ágyadon zöld
Fák közt puhán heversz.
Csak a patak csörög körülted,
Csak a zefír susog,
S a fülmilécske zeng szavával,
S csattog, süvölt, kereng.
Óh boldog érzés, hogy ha Erdély
Árnyékos halmain
Öledbe dőlhetek le, s ottan
Felejttem bánatim;
Ha a patak csörög körültem,
S csendes álomra hív,
Ha a madárka sír, s szemembe
Boldog könnycsepp rezeg,
Be nem kívánok a vitézek
Sorában űlni én!
Be nem kívánok a királyi
Széken tündökleni!
Óh ott tanulja meg szeretni
Szívünk az életet,
Hol az szelíden foly, miként a
Csermelyke habjai,
Óh ott tanul örülni a szív,
Örülni lepkeként,
S bánkódni édesen, miként a
Madár, ha társa vész.
Szent Nyúgalom! hagyd follyanak le
Öledben napjaim,
Hagyd lepjen a halál öledben
Eloltván éltemet!
Ah! akkoron virágbokorka

Nőjön sirhalmomon,
Melyen zefír kerengve játszván
Lengesse szárnyival,
Majd körbe gyűlve énekelnek
A nimfák síromon,
Ha a magos hold andalogva
Süt arra fényivel,
Köztök lebegve fogja lelkem
Hallgatni dalokat,
És e szelíd érzése tészí
Boldoggá lételet.

Debrecen, 1808. december-1809. június

VÁLASZTÁS

Vidéki a Szilágynak,
Völgyek, szelíd hegyek!
Itten fedezzen a sír
Engem tiköztetek.
Oly édes a setét sír,
A nyugalom helye!
De édesebb sehol nincs,
Oh! nincs, mint itt, sehol.
Ily édes a madárnak
A zöld lombok között,
Ha szél susog feléje,
S ringatja csendesen.

Síromra a berek majd
Hús árnyékot bocsát,
Ledűlve fog nyugodni
Az útas síromon,
Síromra a tavasz majd
Últet virágokat,
Virágokat keresnek
A lányok síromon,
S ott majd talán dalolni
Fogják szerelmeim,
S még egyszer a vidéken
Hangzik Lottim neve.

Oh Lotti! jőj te is zöld
Síromhoz akkoron,
Hintsél virágmagot rá,
De könnyeket ne ejts,
Bús életünk után a
Sírdombban nyúgoszunk
S álomban elmerűlvén
Eloszlunk csendesen,
Így a virágkehelyben
A harmatcsepp lehűll,
S ha feljön a meleg nap
Eloszlik, s nincs tovább.

Debrecen, 1809. január

A DALOS

Csak Lotti bájol engem szép szemével
S ha szenderegve rózsakebliben
Merengek szívem lágy érzésiben,
Ámornak égek én szelíd tűzével.

Zefír, ha a nap süt forró hevével,
Így nyugszik a nyílt rózsza kelyhiben,
Mely a Kegyeknek szent ligetiben
Ingerli a nimfákat kellemével.

Engedd Ámor! így folyni napjaim,
S im lantomat felszentelem nevednek,
Téged fognak csak zengni húrjaim.

Majd Lotti mirtuszágat fon hivednek,
S olvadva szent hevében lágy tüzednek
Megédesíti csókkal dalaim.

Debrecen, 1809. június

KAZINCZYHOZ

Szent énekesse Széphalomnak,
Kobzod szelíd zengésivel!
Engedd, hogy neked énekeljek,
S édesben foly majd énekem.

Im lángra lobban szép tüzedtől,
Szívem, mely tölti hangjaid,
Majd öszveolvad szent hevében,
És édesben foly énekem.
Kedveltje vagy te a Kegyeknek,
S ígéznek bájos hangjaid,
Mint amikor zöld lombok alján
Epedve zeng a fűlmile,
Vagy mint mikor szelid szavával
Lottim szerelmet énekel
S a rózsabokrokon kerengő
Zefír, hallgatni őt, megáll.

Óh boldog! aki énekelhet
A Charisoknak hangjain,
S szent tűz miatt olvadva szíve
Az esti csendben ömledez,
Kinek dalán elandalodva
Ejt a kegyes hölgy könnyeket,
Sohajtva omlik karja közzé
És isteníti lételét.
Hangjára megszűnnek körülte
A Faunusoknak sípjai,
És rózsafényben szállanak le
Az Ámoroknak sergei,
Idaliává lesz vidéke,
A Kellemek vidékivé,
Hol szendereg virágos ágyon
Paphos mosolygó asszonya.

Igy énekelsz te! Szent szavaddal
Ragadj el engemet, ragadj,

S édes hangokkal felhevítvén,
Olvasszad öszve szívemet,
Hagyd, folyjon ő is lágy dalokba
A rózsabokrok éjiben,
Ha csendes esti szelleteknek
Fuvalma lengedez felém,
Vagy elpirúlva jó az égre
Auróra a hegyek megől,
S hullatja a lengő füvekre
Harmatja tiszta cseppeit.

Szilágy vidékein, holott még
Szent énekes nem énekelt,
Majd megtanítom így nevedre
Zánoknak szőke bükkeit.
Ha! szent nevedre bérceinknek
Elbámúlnak Faunussai,
S forrásaink nimfái, akik
Lottim nevét jól esmerik,
Elandalodva dalaimra
Fognak tanulni tégedet,
S megszűnnek dúrva hangjaikkal
Lármázni a hegyek között,
Szelid dalok fognak köszöntni,
Oh lenge bükkék, bennetek,
És ámorok fognak leszállni
A habzó völgy virágira!

Debrecen, 1809. július

AZ ARCAS

Arkádiában élem életemet,
S zengek szelíd dalt lantomon,
Mirtusz köríti szőke fürteim,
Mirtuszt szeret Cythére is.
Ámor fűz nékem rózsaláncokat,
Ámor hevíti szívemet,
Ha lángszemekkel hölgyem rám tekint,
Mint Lesbos kellő lantosa.

Nekem virít a zöld mező, nekem
A rózsá lengé bokrokon,
Bús hanggal hűs erdőknek dalosa
Nekem csattogja szép dalát.
És hallom nimfák ömlő énekét
Szent csermelyeknek partjain,
Melyen Chitone fellegek között
Borongó képpel andalog.

Ilyenkor hevülve vészem lantomat,
S lány ömledéssel foly dalom,
A kék szemekkel szép pásztorleány
Meghall kedveltje karjain;
Az vészi sípját, mint Szicília
Szép völgyén Phoebus kedvese,
S bámúlva áll meg nyája hangjain
Függvén zöldellő szirtokon.

Egykor sötét sír zár el engemet,
Lefolynak egykor dalaim,
Miként madárcák bájos éneke,
Ha éj borítja berkeink.
A kék szemekkel szép pásztorleány
Sóhajtva kérdi pásztorát:
Mért szűnt meg a dal, mely folyt édesen
Arkádiának halmain?

Hiába sóhajt a pásztorleány!
Engem sötét gödör fedez.
Mirtuszt szór arra tájunk pásztor,
Kit Ámor szent lánggal hevít,
Olvadva zengi majd zöld síromon
Szerelmeit s szerelmimet,
S nem fogja elfeledni berkinek
Szent éjiben Echó nevem.

Debrecen, 1809. augusztus 6.

BÚCSÚ B...TŐL

Mégysz édesem, ah de elfeledni
Nem fogsz te, nem fogsz engemet,
Szent lánc köt engemet tehozzád,
Szent lánc köt hozzám tégedet.

Szelíd csennel fog képzetidnek,
Miként az éjnek álmai,
Elébe tűnni képem, akkor
Lágy érzés töltse szívedet.

Remegjen könnycsepp is szemeidben,
Egy könnycsepp szenvedésimért,
Felém hozzák azt hús zefirkék,
S enyhülni fognak kínjaim.

Majd érte sírhalmán anyámnak
Más könnyet öntök én neked,
Körültem lengő szellemének
Lesírván szenvedéseink.

Ah, nyugta szent helyén komor bú
Nem vérzi már a szíveket,
Ah, nyugta szent helyén ha fognak
Nyúgodni fáradt tagjaim!

Szódemeter, 1809. október

EGY SZÜLETETT LEÁNYKÁNAK

Igy zengi berke bájos éjjelében
A nimfa dalait,
Ha megjelenni látja kellemében
Májust s virágait,

Örvendve fűzi szőke homlokára
A rózsalombokat,
És hallja mint zúg a visszhang, dalára
Tördelve hangokat.

Szelid csenddel zúg a dal hurjaimról,
Miként az esti szél,
Kerengve lengvén rózsabokraimról,
Hesper szép fényinél.

A naisok nedves barlangjaikban
Andalgva hallanak,
Midőn a berkek öblös hangjaikban
Utánam hangzanak. -

Leányka! még nem érzed, szenderegve
Anyád lágy kebliben,
Nem még dalom, mely zeng, puhán lebegve
Feletted édesen,

Nem olvad öszve szíved szent hevére
Melyet reád lehell:
Mint pásztorának a hölgy énekére,
Ha róla énekel.

Némán örülve hallja rejtekében
Kellő nyögéseit,
Merengve éli álma tengerében
Korának kényeit.

Pirúlva, mint Auróra, nyílt kecsekkel
Száll majd onnét elő;
Miként midőn a táncoló Kegyekkel
Cypris mosolygva jő.

Szent láng hevítve szívét olvadozva
Szétomlik karjain,
És eltéveszti létét gyúladozva
Kedvellett csókjain. -

De boldog vagy leányka! szenderegve
Anyád lágy kebliben,
Hü géniusz szállong feléd lebegve,
Mosolygván csendesen,

Szép szőke fürteit mirtusz köríti
Mint Eros fürteit,
Ki kedvelt kínokkal csalfán vegyíti
Létünk kellemeit.

Körülte rózsafénnyel elborítja
A kellő halmokat
S szavával édesen elandalítja
Zengvén szent hangokat:

"Viríts majd, mint a rózsa bíborának
Virít szép színivel,
Mely kebliben idővel Cypriának
Mosolygva hervad el.

Lengő zefir fog majd feléd kerengni
Sóhajtván tégedet,
De vond be, látván őt feléje lengni,
Előtte kelyhedet!"

Debrecen, 1809. november 22.

GYAKORTA SZÁRNYAIN...

Töredék

Gyakorta szárnyain szelleteknek,
Mint Guido bájos képei,
Chitone fényénél lebegnek
Hűs berkek istenségei;
És szent homályba leplezett
Csendes dal zeng halmaink felett...

1808-9.

A VÉGNYÚGALOM

Ohajtom én hűs sírhalomban
Aludni csendes éjemet,
Szendergve boldog nyugalomban
Leélvén kínos éltemet.

Aludva sírom éjjelében
Lágy nyugalom leng hamvamon,
Mint leng zefir könnyű röptében
Virító rózsabokrokon.

Majd Lotti szép tekintetével
Borongva áll sírom felett:
Mint Hesper bájoló képével
Ha felszáll halmaim megett.

Hall majd egy fülmilét csattogni
Az elborító lombokon,
És édesen fog andalogni
A lágyan ömlő hangokon,

S szelíd álomra szenderedve
Szent képzeteknek karjain,
Még egyszer ah, sohajt epedve
Költője kellő daljain.

Álmosd, 1810. január 24.

KIVÁNSÁG

Boldog akit szent berek alkonyában,
Mint szelíd pásztort remegő Chitóne,
Lep meg a Múza, s magas érzelemmel
Tíburi dalt zeng.

Gyors enyészettel forog a jelenlét,
A dicső héroszt örök éj borítja,
Büszke márványán kihál a csudált név,
S fű lepi sírját.

Mint zefir vígan röpes a szelíd dal
A jövő kornak nevető virágin,
Zöld bokorban fűv deli nő keblére
Éteri kedvet.

Rózsa sírdombján koszorús pohárral
Ihletett kéztől jut az énekesnek,
S nyúgoszik szentelt pora hús lakában
Isteni álmot.

Adjad o Phoebus, nekem ezt jutalmúl
Majd sötét éjben ha világom elhúny,
Adj te míg élek szeretett leánykát
Cypris, ölelnem.

Debrecen, 1810. október végén

A FANTÁZIA

Boríts el édes álmaiddal,
Szép hölgy, arany Fantázia!
Rengetvén gyöngye karjaiddal,
Mint Ámorát Idália.
Bükkjeimnek biztos éjjelében
Érzem balzsamlehelleted,
S a fülmiléknek énekében
Szól hozzám bájos zengzeted.

Kebledben andalogva bírom
Ismét lyánykám szerelmeit,
Kebledben andalogva sírom
Vesztésem néma könnyeit.
Váltó örömnék s fájdalomnak
Igy olvadván érzésiben,
A bánatok kevésbé nyomnak,
S a szűk öröm szentté leszen.

Tekintetem hat a jövőre,
S lehullnak a kék kárpitok,
Merengve néz a múlt időre,
S újabb lángokra lobbanok.
A szűk jelenlét szétröpíti
Kevés búját örömmel,
Ösvényimet virág teríti,
A balszerencsét szép lepel.

Így él a szilfné fellegében
Rengvén zefír hús szárnyain,
Leszáll, s szent berkek éjjelében
Kedvesnek olvad karjain.
Így él a lepke rózsaszájjal
Csókolván Flóra kedvesét,
S szerelme ölében égi bájjal
Leéli boldog életét.

Szódemeter, 1811. augusztus 10.

A KEDVES SÍRJA

Ki sírja ez hűs bükknek éjjelében,
Melyet lengő fű s kék virág fedez?
O vándor, űlj le bükkem enyhelyében,
Kedvesnek sírja ez!

Bús könny remeg leányka kék szemedből
Ki fogja e könnyűt letörteni,
Lágyan ölelvén vissza gyötrelmedből
Mint Paphos isteni?

Vándor, ne bánd e könnyet, mely áztatja,
Nem fogja tenni jéggé keblemet,
Csendes keserv csak ami őt fakasztja,
És hív emlékezet!

Sződemeter, 1811. augusztus 13.

A HOLDHOZ

Istenasszony! felhőd kárpitjában
Sokszor könnyes szemmel néztelek,
Képét láttam arcod sугarában,
Sóhajtási voltak a szelek.
Karjaim kinyíltak, hév keblemre
Hogy szorítsam a szép ideált,
Ah, de halhatatlan gyötrelmemre,
A Hevűlő megcsalatva állt.

Istenasszony, képed sugarától
Most elvált a kínos ideál,
S képe helyett Evan nektárától
Vígán habzó rózsás kelyhem áll.
Csendes éjjelimnek szent homályán
Szívok lelkesítő cseppeket,
Istenasszony, fuss az égi pályán!
Nem nézem már sírva képedet.

Szódemeter, 1811. augusztus 13.

A KÖLTŐ

Két istenasszony, amidőn születtem,
Vitt hús berkeidbe, Leto szent fia,
S most, mint örökre vidám grácia,
Szelíd tavaszban lengenek mellettem.

Egyik, kitől az égi lantot vettem,
Az édesen ömlő Harmonia;
Másik te vagy csendes Fantázia,
Ki rózsaleplet vígan vonsz felettem.

Amannak oltárt nyögdelő szelek,
És búsan ömlő csermely zúgásánál
Echónak ellenében szentelek.

Neked virító bükkjeim sátoránál,
Merengve hallván a Dryasokat,
Fűzők hajadba rózsalombokat.

Szódemeter, 1811. szeptember 7-e után

ANDALGÁSOK

Szemerémhez

Boldog, kinek szép hont adának
A sors örök törvényei,
Hol géniusz szelíd nyomának
Láttatnak nyilván jelei,

Ki mint a szilf tündérberekben,
Álmai közt halhatatlan él,
Bolyongván lelke hűs szelekben
Chitóne csendes fényinél.

Szűk életében nyújtják néki
Elysiont az istenek,
Utána lelkesült vidéki
Nem földi dalra zengenek.

Őt Roche hársai közt susogva
Hevíti Haller szelleme;
És rózsalánccal tartja fogva
Az égi nagyság kelleme.

Clarens virányin bánatában
A számkivettnek részt veszen,
Mereng Wolmár tündérvárában
Nagy ideálja kebliben.

Vagy véled, természet barátja,
Járván viruló környedet,
Mint Hesper bájos fényben látja
Derengő bölcseségedet;

Hív anyját hallja rejtekéből
Mint nyájas Echó, szólani,
Érez, miként Te, nagy lelkéből
Szent lángokat csapongani,

Fel a teremtő trónusához
Szeráfnak tűzszárnyain lebeg,
Leplezve járul szent arcához
Virtusban, s szíve nem remeg.

Vagy égi Múza Gessnerednek
Édes hangjain kebledre húl,
Sebes verési csendesednek,
Lelkén szelíd alkony vonúl;

Mellét a pásztorok virányin
Erosnak vígan nyitja fel,
Andalgván a hegyek leányin
Tisztán hevülő érzésivel;

Hölgy mellett olvad hús berekben
Csalogány szívrázó dalán,
Láng ébred a tekintetekben,
Remegve nyúl kéz kéz után;

Kedvelt fajok sötét árnyával
Borítja be szép álmokat,
A gencián bájos szagával
Istenli boldogságokat.

Majd zengvén lantján hangos ének
Megmássza Júra bérceit,
S gyúlasztja Dole szép körének
Vígan szédelgő rendeit;

Borongva nyúlnak fel messzére
Gotthárd sötétes ormai,
Kilátszanak tekintetére
A kéklő Cenis útai;

Túl elfedő sziklák homályán
A boldog helyig álmodoz,
Hol annyi hérosz égi pályán
Jutott Olymp lakóihoz,

És ahol csendes pompájában
Mosolygva fekszik Tivoli,
S a vándor Vesta templomában
Kelyhét Horácnak szenteli;

S mint a görög lant dicsősége
Hevűlvén Múzsza kelyhitől,
Messzebbre nyúl pályája vége,
S zengése felhőknek röpűl!

O génusz halvány lepleddel,
Mely sírnyugalmával borít,
Miként borongó Luna, fedd el
A messzeföld ingereit.

Itten vérző honunk vidékin
Nyögő szél érvén keblihez,
Pusztúlt váraknak omladékin
A Múzsza búsan tévedez.

Tekintvén századokra vissza,
Ha Somlónk ormain megáll,
Az édes cseppet könnyel issza,
Lantján víg hangot nem talál.

Lehajlik Dayka sírkövére
S borítja lelkét fájdalom,
Ah, Chárisoknak kedveltére
Sírjában szállt csak nyúgalom!

Lelkében, mint Hesper sugára,
Hordott szelíd érzéseket,
Génusz szemén mely véle jára
Mosolygó könnyű reszketett;

De bájhangjai nem édesíték
A sorsot égi kebelén,
Vérző sohajtások hevíték
Szívét hölgyének lágy ölen,

S miként irígylett nyúgalmának
Várából Eros kedvese,
Szállott arany fantáziának
Téereiről sírdomb mélyibe.

Kérjük sötét enyhelye mellett,
Hogy lágyuljon a végezés,
Lengjen körülünk gyöngye szellet,
S emelje lelkeink íhletés;

Vegyék fel ömlő hangjainkat
Kárpát kinyúló szirtjai,
Érezzék forró lángjainkat
Ister zöldellő martjai;

A dalra szebb honunk leányi
Miként nimfák táncoljanak,
Berkeink, mint Széphalom virányi,
Elysionná váljanak;

Fonjunk a küzdő Szent fejébe
Nem hervadandó koszorút,
Sírjának hűves éjjelébe
Rózsák közt menjen biztos út.

Lángzók lesznek csudált nevénél
Az érző szív verései,
S szentek, mint oltár emlékénel
A hűség csendes könnyei.

Szódemeter, 1811. szeptember közepén

A SONETTO

Hespériának szent virányain
Hallám az ifjút ihletett lantjával,
S boldog leányka mellem szép titkával
Rengék derülő kénynek álmain.

Mosolygva leste képem lángjain,
Mint olvad egyé szívem lágy dalával,
Gyöngén szorított reszkető karjával,
S lelkét ölelte lelkem ajkain.

Nem bírta többé az égi lángokat
Az elhalandó földi sátorában,
És szétömöltem keble szép honában.

Lantján folyó tűz érte a húrokat,
S édes szelíd dal, mint csókjai valának,
Zengett szerelmünk boldog géniusának.

Szódemeter, 1811. szeptember végén

AZ ACATIA

Mirtusz homlokomon és hűvös acátialombok
Fonnak ölelkezvén illatozó koszorút;
Azt remegő lánykám keziből, mint égi jutalmat,
Gyöngéded szerelem génusza nyújtja felém;
Ákáclombjaimat deli Cháris fűzte hajamba,
Hogy szent fája tövén zengjenek égi dalok.
"Itt ölelék egymást, kiket én kedvellek örökre,
Láng emelé sziveik, s isteni szimpátia.
Rezzent lombok alól susogott lágy szárnya zefírnek,
S felnyílt kedvesimért illatozó kebele."

1811. december 5.

GÉNIUSZ SZÁLL...

Géniusz száll az énekes mellébe,
Mely szelíden ömlő dalra hív:
Elmerűlvén lantja zengzetébe
Szíveket ragadni égi mív!
Mint zefír lágy szárnya zúg fölettünk
Bükkje sátorából szép dala,
S Hesperidák kertjeként mellettünk
Rózsaberkek nyílnak általa.

Gyűl s borong az érzelem reája
Felleként, mely nyári napra jó;
Felderül a gondolat fáklyája,
S mint szivárvány, a dal áll elő,
S fénykörének messze csillogtában,
A merengve néző szem előtt,
Ég ragyogva színes pompájában,
Melyet égi sugarakból szőtt.

Boldog, akit isteneink szeretnek,
És teremtő szellem ajkán leng,
S karja közt a nyájas képzeletnek
Ideálok bájhonába reng!
Századokká nyúl ki pillantatja,
S felderül a kétes messzeség,
Enyhe fényt kap a bú csillagzatja,
S Hesperusként rózsaszínben ég.

Istenülő! földi szellemében
Gúnyol a gőg téged álnokúl.
Vesd meg ötlet lelked szép hevében,
Álragyogvány fénye, mely kimúl.
S szállj királyi sasként égi pályán,
Szárnyaidnak nyíl szokatlan út,
S homlokodra túl a föld homályán,
Nyersz jutalmúl csillagkoszorút.

Álmosd, 1812. szeptember és Cseke, 1824. február

GYÖNGE KÉZZEL...

Töredék

Gyöngé kézzel nekem is Cythére
Mirtuszágat fűze lantomon,
Míg hevülvén keblem szép tüzére
Olvad égi lyányka dalomon.
Ah, de gyorsan folyt le minden óra,
Gyorsan folytak, Ámor, napjaid,
Éltem egy rövid éj volt, Aurora
Szórta széllyel boldog álmait.

Éltem eltűnt, tompa nyugalomnak
Karján, mint a sírban, fekszem én,
Semmi örömnék, semmi fájdalomnak
Nincsen út a megholt kebelén.
Ó sors, futhatnék bár vészes pályát,
Vérzenéd bár, ó sors, szívemet,
Fényre hozná fájdalmim homályát,
Hogy még érezhetném léteimet.

És te lant, zöld fáim alkonyában,
Fűzők rád utolszor lombokat,
Függni fogsz Cythére lúgasában,
Elhagyatva szent árnyék alatt.
Majd ha lengvén hűvös enyhelyéből
Lassú szellet gyöngén érdekel,
Halkal, mint najádok rejtekéből
Jön az ének, sorsom zengjed el.

Álmosd, 1812. szeptember

A KÖLTŐ

Tiszták, miként Arethusának
Folyása, voltak álmaim,
S bár néha könnyűim hullának,
Búval nem éltem napjaim.
Mint lepke röpdesett mellettem
A képzeteknek anyala,
S zúgó veszek között felettem
Borúlt el lángszín fátyola.

O géniusz, karjaid enyhelyében,
Hellásznak omladékain
Miként Dióne bölcsőjében,
Merengtem a kény árjain.
Vígán derült fel alkonyából
Előttem Róma hét hegyén,
S félistenimnek sírhalmából
Olymp felé lebegtem én.

Árnyaid közt Tibur szent határa,
Hűs szellem érte keblemet,
Hullattam költőd sírhalmára
Epedt szemből hév könnyeket.
S hol éneklője Cynthiának
Zengette kellő lángjait,
Hordozta szívem Cypriának
Ah, győzhetetlen láncait.

Cypris, Cypris, szép tömlöcödben
Rabbá lennem mi jó vala,
Mi kedves olvadnom tüzedben,
S mint főnix élnem általa!
Eltöltve lelkét szent hevemmel
Ölemben ült az égi lány,
S elandalítám énekemmel:
Mint hú párját a csalogány.

Ohajtlak messze fátyolodnak
Kékjében látni szép Remény,
Ha napjaim majd alkonyodnak,
Derül-e rájok újabb fény?
Imádott tárgyak ellenébe
Röpülnek-e egykor szárnyaim?
Vagy tán a sírdomb hús éjébe
Megszűnnek édes álmaim?

Sors, vígan dőlök kebeledre,
Ha végóráid intenek;
Engedd csak, hogy sötét helyedre
Szép álmaim kísérjenek.
Fényektől bús lakod homálya,
Miként Aurora, felderül,
S reám viruló rózsapálya
Mosolyg vad pusztáid közül.

Álmosd, 1813. június 9.

MINDEN ÓRÁM...

Minden órám csüggesztő magányom
Néma csendén búnak szentelem,
Rajtad elmém, ah, törődve hányom
S könyim árját issza kebelem.
Merre, merre tűntök hű szerelmek,
Melyek láncolatok szívemet?
Ha fogjátok forró szenvedelmek
Elborítani lángként életemet?

Most is karján fényes Ideálnak
Még magasán rengnek álmaim,
Ah, de tündérvárán nem találnak
Méltó tárgyat többé lángjaim.
Fanni, Fanni, mint zefír utánad
Sóhajtásim szállnak úntalan,
Szűnj meg egyszer lélekvesztő bánat!
Szív, mért ingerlőddöl hasztalan?

Zengtem égi dalt: mint alkonyában
Philoméla kertem bokrain,
S mind hiában folytak, mind hiában
Bájos hangok lantom húrjain.
Csillagokra fel remegve sírtam,
S fényektől nem jött vígasztalás;
Berkén Echót fájdalomra bírtam,
S jajgatásnak szólt csak jajgatás.

Isten hozzád eltűnt rózsapálya,
Isten hozzád elsírt nyugalom!
Képed lelkem többé nem találja,
Dúló vézsként zúg a fájdalom.
S bár a kor, borítva fátyolával,
Tőle messzebb messzebb elvezet,
Rám világít lobbanó fáklyával,
S visszavonz a bús Emlékezet.

S ah reményem mindegyik virága
Újra fonnyad szellemkebelén,
Újra sűlyed a szív boldogsága,
S régi sebben újra vérzem én!
S míg a gyötremnek visszérzése
Százszorozva tépi lelkemet:
Képzetemnek vészhozó lengése
Gyújt és kínos álmokkal temet.

Szállj homályba, s húnnyj el fátyolodnak
Éjjelében bús Emlékezet!
Álmaid ha lassan alkonyodnak,
Nyúgalom tán nyújt még hű kezet.
Nyájas arcod visszasúgárzása
Enyhe fény a boldog napjain;
Nékem, ah, csak Léthe áradása
Hoz segédet kínom lángjain!

Álmosd, 1813. június 11. után

VESZTESÉG

Itt epedett, itt dőlt kebelemre a mennyei lányka,
Itt szívta ajkamról szép tüzem égi hevét.
Néma vagy ó boldog szerelem! mondá vala Phoebus,
S karjai közt kegyesem hirtelen elragadá.
Mit használ nekem, ah, s feldúlt örömmimnek azóta,
Kínom mélye felett hogy dalom árja csapong.

Álmosd, 1813. június 18. után

FELELET KAZINCZY ELSŐ SZONETTJÉRE

Pirúlva jött fel égi szép tüzével
Auróra, s láng borítá képemet,
Szemléltem őt szelíd tekintetével,
És Lotti képe tölté lelkemet.

Búsan dallott egy fűlmile, énekével,
Mint Orfeusz, áthevítvén szívemet,
Szelíd álomnak karján szendergém el,
És Lotti képe tölté lelkemet.

Csenddel merengvén bájos képzetembe,
Remegve fogtam lantomat kezembe,
S az édes Ámort zengék húrjaim.

De, óh, Kazinczyt hallám, énekére
Bámúltak a Kegyek, s Ámor, Cythére,
S egyszerre némúltak meg dalaim.

Álmosd, 1813. június

AJÁNLÁS

Néktek szent legyen e lant: Ámor, Grácia, Phoebus,
Étheri tűz, báj s hang tőletek ömle reá.

Álmosd, 1813. június

ÓHAJTÁS

Légyenek érzéseim szentek, mint isteni lantnak
Zengzete, Thespiadák, Tempe virányi felett.
Éltemet esti homály kékellő leple borítsa,
Gyenge szerelmeimet védje viszontszerelem,
S egykor az andalgót emlékem néma kövénél
A szépnek vidám érzete lengje körül.

Álmosd, 1813. június 18. után

ÁTOK

Láng vala keblemben, s ah késtél oltani lángom;
Szinte halék, s tőled nem jöve lyányka segéd.
Hívtalak, ah szaladál; ömlött szemem árja, nevetted,
S nem hallád, Echo mint veri vissza jajom.
Légyen egész éjjel - bár csókjaid árja habozzék
Arcán - mély aluvás, ó Chloe, pásztorodon.

Álmosd, 1813. június

PANASZ

Éjfél van, már Lúna leszáll, s eltűnik az óra,
S ablakod elleniben én egyedül vagyok itt.
Játszol, Fanni, velem, vagy tán álomra hajoltál?
Nem lakik egy helyt, ah, Morpheus és szerelem!

Álmosd, 1813 július 4.

HIACYNTHUS

Haldoklott, ah, lábai előtt a mennyei gyermek,
Nyögdelt, s fűveiben nem lele Phoebus erőt.
Véredből egy lenge virág, így szóla, pirúljon,
És bársonylevelén éljen örökre jajom.

Álmosd, 1813. július 4.

EGY IFJU SÍRJÁN

Költő

Lengesz, hogy szeliden nyugodjék sírja homályán

A szeretett ifjú, géniusz hála neked!

Mirtuszt s könnyeimet hozom itt hamvához elődbe,

Ah, híven lobogott éteri láng kebelén.

Egyszer csak lehet-é szemlélnem mennyei képét

Jőni vezérkarodon Léthe virányi felől?

Géniusz

Semmi panaszt a Párka nem hall. Fáklyája lefordúlt.

Hádes szent ligetén egykor elődbe siet.

Álmosd, 1813. július 7.

EGYKOR HOMÁLYOS...

Egykor homályos érzetek álmain
Borongva lengett képzetim angyala,
S ömlő pataknál s berkek éjén
Éteri képek után epedtem.

Sejdítve néztem téreiden, Olymp,
A messze felhők éjjeli táborát,
S felém varázsszemek mosolygtak,
S isteni szózatokon hevülék.

Eltűnt az álom és üresen maradt
Titkos valókért lelkesedő keblem,
Nincs égi kép, nincs lenge fátyol,
S hesperi kert s ölelő Sylphida.

Ki hozza meg szép napjaimat viszont?
Ki szenderít el rejtekem alkonyán?
Hogy lepkeként szép álmainnak
Rózsavirányi felett lebegjek.

Hagyd, follyon, Eros, háladalom neked!
Te nyájas arccal jősz s szeliden borúl
Tündérbáj ismét berkeimre,
S Elysiion mosolyog körülém.

Álmosd, 1813. augusztus

A JEGYVÁLTÓ

Vedd e gyűrűt reszkető kezemből,
Vedd e csókban forró lelkeimet,
Néked minden órát életemből,
Érted vérözönnel szívemet!
Téged fognak által karjaim?
Ah, te-e, keblemnek ideálja,
Mely gyakran mint nyári est homálya
Messze lengett szél fuvalmain?

Merre, merre lángoló hevemben?
Honnán, honnan ó nem földi kény?
Mért e reszkető könyű szememben?
Mért ez édes órán új remény?
Bájos arcod, százszor boldog álom,
A multban s jövőben nem találom;
Holtan fekszem-e lágy karodon,
Vagy merengek hő hullámidon?

Tündér kárpitot vonnak fölettem
Hű szerelmünk nyájas isteni,
Érzem őket hűsen lengeni,
S égi szcénák tűnnek fel mellettem.
Mirtuszlombjaimnak enyhelyében
Én a választott, a boldog én,
Öszveomlom a kény érzetében,
S égek Armidámnak* kebelén.

Álmosd, 1813. szeptember 8.

* Ez a név a tündérkép miatt.
(Kölcsey jegyzete a Szemeréhez,
1813. szeptember 9-én írt levélben.)

ÁBRÁND

Halljad fényszekeredben,
Lúna, dalom!
Fellengve szálljak én,
De mint te szelíden
Tekintetem.
S mint Philoméla
Éneke lengjen
Az isteni himnusz
Fellegeimből
Szárnyain alá.

A Párka kinek
Vérző szívet adott
Égi kebelben,
Dúrva panaszra,
Sem pajkos örömré
Nem ömlik el az.
Mert egy anyának
Nőtték ölében
A bánat s öröm,
A sorsnak ölében.
Borongó képpel s remegő
Könnyel szemeikben
Ölelik egymást
A hervadatlanok.

Szállongva feléjük
Rózsalepelben
Arany Fantázia
Jősz, s kebeledben
Tűnnek el ők.
De te hú karodon,
Messze mosolygván,
Ismét felhozod őket,
Szent Emlékezet:
Mint fellegeken
Az éji szivárvány.

Ó sors, hála neked
E gyermeki szívért
Melyet adál.
Fannim kebelében
És ciprusok alján
Sírnom oly édes,
Oly édes mosolygnom.

Álmos, 1813. szeptember 14.

SZEMERE PÁLHOZ

Engem lombok hűvös éjére
Bromios int, és habzó pohár,
Rád olympi lyánynak keble vár,
Hol mosolygva ül trónusán Cythére.

Mirtuszt fűz a költő szép fejére,
S kény virányin, melyben nincs határ,
Szent örömtől lelkesedve jár,
Dólvén kedvesének lány* ölére.

Ah, borítván égi szenvedelmek,
Rengetődöl istenálmokon,
S Hymened dalolják a szerelmek!

Hallom vígan, mint Anakreon,
S táncba szállok érte rejtekimben,
S reng a rózsapárta fürteimben.

1813. szeptember 15. előtt

* Dem Vitkovics zum Trotz
(Kölcsey jegyzete a Szemeréhez,
1813. szeptember 15-én írt levelében.)

IDEÁL

Gyakorta jött felém szent fáim alkonyában
Lebegve szárnyain egy kedves Ideál,
Lelkem derült miként a Chárisok honában
Az első nyári nap Eos sugárinál.

Csapongva szórta szét fantáziám hatalma
Ifjú korom kecses, de földi képeit,
S mint égi kert virúlt halottaim sírhalma;
S nem ismert szellemnek érzém lengéseit.

Mi hely, mi érzemény, mely álmok bájolának
Sötéten, mint Hypnus s tisztán mint Grácia?
Érzém, de nem tudám nevét szívem honának,
Egy más Paphos vala az, s egy más Arkádia.

Nem mint te Hermáón, s mint Hébe aranyhajával,
Nem mint boldog lakód, léthei szent virány,
Borítva láttam ott az ifjút glóriával,
S plátói lélekként fellengett a leány.

Mely szív, mely ömledés, mely lángoló remények,
S forró találkozás örök sors karjain!
És jöttek a napok, mint égi tűnemények,
S virító rózsaként Sylphidák nyomain.

Mosolygasz, ó barát, hogy érett éveimben
Gyúladva festem én az eltűnt gyermeket,
Ah, most is újulást találok képzetimben,
S könnyebb szárnyain bolyong elmém a föld felett.

S mit tész, ha így adá lantunknak istennéje
Szemlélni tündérfényt a természet körül,
És terjedő karral szállonganunk feléje,
S sötétben lenni majd, ha bája szétröpül?

Mikor, mikor lesz, hogy nem fog távozni tőlem
A hullámok között mosolygó bölcsesség,
S ez elszendergető Démon kiszáll belőlem,¹
S elő lepletlen áll a tiszta emberiség?

Nem fényben, mint Olymp, és mégis nem sötétben
Ha foglak, hív anyánk, meglátni, hű fiad?
Nem függve már tovább örökre csalfa képen,
S nem sírván s örülvén múltó álmok miatt.

Ah lelkem e testtel szelíd harmóniába
Pályámon lengjen át vígan mint égi pár,
S egyszerre dűljenek szent kényeim karjába,
Mint egy Anakreon, kit rózsás kelyhe vár.

Álmosd, 1813. szeptember 16.

ÉDES KÍN

Ti néma bús vidékek
Halljátok kínomat,
S te Nimfa szent folyamban,
Könyűm feléd ömöl.

De Nimfa, balzsamoddal
Ne gyógyítsd e sebet;
Örömmel hordom én azt
Keblemben Chlorisért.

Álmosd, 1813. szeptember 17.

JENNYHEZ (I)

Jössz, mint Athena, lángszemekkel,
Jössz barnán kéklő hajfürtökkel,
Mint a Reménység angyala:
Igy tűn fel csendes kellemében,
A zöld bokornak enyhelyében
Árnyéklott viola.

Intesz a Múza kedvesének
S ím leng feléd a bájos ének
Olympi lantnak húrjain.
Ha lantom kebled isteníti,
Tekinteted dalom hevíti,
Mosolygván hangjain.

Kiszállunk a vad nép köréből,
S szedvén a gráciák kezéből
Nem hervadó virágokat
Bennünk a szépnek hű szerelme,
Viruló csend és józan elme
Veszik lakásokat.

1813. szeptember 26.

RÁDAYNAK SÍRJÁN

Hints rózsát e sírra, Magyar! s érezzed az égi
Szellemet arcaidon: Ráday nyúgoszik ott.

1813 (?) 1814 (?)

ÉLET

Te sírhalomnak bús homálya,
Bár benned nyugtomat lelem,
Rád nézni mégis gyötremem,
Kedvét e szív csak itt találja.
Sűrű kény s fájdalom felett,
Mint csolnak a habok körében,
Hánykódom s nyugszom hív ölében
Védangyalomnak, mely vezet.

Vadon, mint kométák pályája,
Ne bánd, ha folynak napjaink,
Fellobban a remény fáklyája,
Midőn borítnak gondjaink;
S puszták, miként vár omladéki,
Ha lesznek majd Éden vidéki,
S szemeink a múltat keresik,
Könnyezni mégis jól esik.

Erőt a férfiú lelkébe,
Ne fogja szívét csüggedés,
S öröm ha jön s ha szenvedés,
Egyformán lépjen ellenébe.
Történet vagy sors egyeránt
Zúg itt örök tenger körülünk,
És partot érünk vagy merülünk,
Csak istenségnek karja ránt.

Egy szív s egy lélek szélveszekben,
És nyugalomban a miénk,
Rény és erő lakjék ezekben,
S ha szállhat lankadás felénk?
Tündérképeknek ellenébe
Tőlünk nem megy sohajtozás,
Itt bennünk a vigasztalás,
Nincs élet a felhők körébe.

Álmosd, 1814. március 10.

SORSÁN VIDÁMABB...

Töredék

Sorsán vidámabb fény vonúl,
Ki bátran mégyen a csatának,
S egykor felhőtlen angyalának
Karján olympi mellre hull.

Álmosd, 1814. március 10.

LAURÁHOZ

Közte sűrű kénynek, fájdalomnak,
Lyányka, lyányka nyugszom kebleden,
Gyakran Léthe lankadási nyomnak,
Gyakran védő karjain angyalomnak
Új örömfény terjed létemen.

Szenvedünk, s bár nyúgodalmat kérek,
Vérző bűnkat mégis ölelem;
Hidd el azt, a bú s öröm testvérek,
S kényben úsz e jóltevő tündérek
Szép körében képzet s értelem.

Meg ne bánd, ha könnyeid hullának,
Néma könnyek, Eros karjain,
Meg ne bánd, mert szép napok valának,
Melyek Eros karja közt folyának,
Míg szendergél költőd dalain.

Égi lángot szívtam ajkaidról,
Égi lánggal szívtad csókomat,
Felderült a fátyol titkaidról,
Ujabb álom szállt fel álmaidról,
S szebb remény a láthatár alatt.

Álom és Remény éltünk vezéri,
Tartnak fáklyát végcélunk felé,
Szívünk a valót távol kíséri,
S megcsalván, néha bár eléri,
Csalfa bájalakkal váltja bé.

Dőljünk a jelenlét hív ölébe,
Légyen álom, légyen csalfa kép;
Tán ha vígan szállunk ellenébe,
Nem borúl szép arca gyászleplebe,
S mirtuszágat fürteidre széd.

Álmosd, 1814. április 20.

VILMA EMLÉKKÖNYVÉBE

Minden virágát életemnek,
Melyet még sorsom nyújtogat,
Vidám vagy gyászoló szín alatt,
Örömminek vagy keservelemek,
Barátság s Szerelem,
Tinéktek szentelem.

Minden virágát életemnek
Vígán fűzöm hajam körül,
Az ég borong és felderül,
S tavasszal új rózsák teremnek,
Barátság s Szerelem
Míg ti laktok velem.

Minden virágát életemnek
Hervasztja sírom egykoron,
S túl földi kényen s bánaton
Ott szent nyugalmát enyhelyemnek
Barátság s Szerelem
Karjaitokban lelem.

Pécel, 1814. június 25.

KÜZDÉS

Mint zúgó szél a szirtnek homlokán
Küzd a bátor sorsának ellenébe,
De lankadozva dől el
Lábainál a hatalmasabbnak,
Bár lelkében láng van s erő,
Ah, a halandó test roskadoz.

Fel! felfelé
Int a géniusz,
Zavar s homály
Borúl el itt
A hold alatt fölettünk;
Sejdtíve zeng az énekes
Jobb sorsot és hazát,
De keble titkokkal teljes,
Miként Dodona berkein
Az égi szózatok,
S mint ossziáni szellem
Tűnnek fel érzeményei
Borongó éj gyanánt.

Ah, mert erőnk önérzetében
Gyöngék vagyunk,
S ha mérkezünk az istenekkel,
S a szférák zengzetébe
Vegyítjük hangjainkat,
Mint álom léssen énekünk,
S mint lengő felleg árnya,
Mely zöld mezők felett
Fut szélnek szárnyain.

Lehányod-e
Tested porsátorát,
Hogy lángszárnyak röpítsék lelkedet?
Hogy tiszta fény
Derüljön fel szemeidnek?
Ah, messze a vidéken,

Melyet nem ismerünk,
Ura léssz-e sorsodnak?

Örök vágy és remény,
Örök remegés a múlt után,
S a jövő felé,
Im ez a lánc, melyen függ életünk,
S a láncot
Egy látatlan kéz szorítja.
O kéz, hatalmas és kemény,
A síron túl mint innen egyeránt,
Mert semmivé nem teszsz!

Leszállasz felénk
A szenvedés s remény leplében,
Szent Megadás,
És karjaidon
Kelünk fel a porból,
Kelünk ki a habokból,
S szelíd sors keble vár!

Pécel, 1814. június 28.

RÓZA

"Kéred, bajnok, hű szerelmem,
Kéred jobbomat,
Kell-e szívemben viselnem
Majd úgy arcodat?
Bajnok, Róza kebelében
Nincsen hézak már,
Kinek olvadt szerelmében,
Rá siron túl vár."

Hallja Forgács gyötrellemmel
S kínról kínra dűl,
"El, el innen keservemmel" -
Szól és lóra ül.
"Látni, látni, messze messze
Pogány táborát,
Hogy keverje, hogy feressze,
Véremben nyilát" -

"Vérző szívnek, mély sebeknek
Orvos a halál,
András, hol zászlóid lebegnek,
Sorsom rátalál" -
S téren, völgyen, kősziklákon,
S tenger habjain,
Rengetegben s vad pusztákon
Fut szél szárnyain.

Küzd a bajnok a csatában,
S kardra kard felé;
Elhúnyt élte hajnalában,
Szűk sír fogta bé.
Ó, de lelkét nem tarthatja
Földi zár s fedél,
Nyítva az égnek boltozatja,
S lángszárnyakra kél.

És keletről el nyugotra
Röpül mint orkán,
Néz tengerre, néz partokra
Messze pályáján.
Egy pillanat és az égen
Még csapongva száll,
Más pillantat, s egy térségen
Már honában áll.

Róza nyugszik a ligetben,
S álma sergivel,
Vékony égi leplezetben
Tűn a lélek fel.
Csüggedt arcnak halaványa,
S véres kebele,
S régi kellem maradványa
Tűntek fel vele.

"Róza, Róza, kebeledben
Nem volt hézak már,
Az, ki olvadt szerelmedben,
Rád siron túl vár" -
Mint szélzúgás s tündér-ének
Zengtek szavai;
Róza reszket, s eltünének
Vészes álmai.

Búsan ül a szép leányka,
S ébren álmodoz;
Hervad, ah, a szép leányka
Sír lakóihoz!
Mely felé zúg, minden szellem
Halál szelleme;
Rózsa-szép kor s égi kellem
Halnak el vele.

Pécel, 1814. július 3.

A SZENVEDŐ

Szelíd halom, s te zöldellő berek,
Te csergedő víz tölgyeim alkonyában,
Aranykor, melynek éltem hajdanában,
Szent álom, milyet Erosz szendereg!

Egem borúlt, s eltűne a bájsereg,
Mely röpdesett tündéri fátyolában,
Kiterjed e kar, e kebel, s hiában,
Egy boldog órát, ah mikor nyerek!

Ó Lúna, néked a sors égi pályát
Ha fellegekben olykor engedett,
Tisztán hozod fel újra képedet:

De nincs, ki szórja széjjel búm homályát,
Én szenvedek mélyen s ártatlanúl,
S mosolygni többet e száj nem tanúl.

Pécel, 1814. július 14.

AZ IVÓ

Hallottad-e a fülmilének
Lombjain miként foly bájos ének,
Míg hűsen esti szél kereng?
S ha fészkében a gerlicének
Hú pár nyögdeλλő csókja leng,
Érezni tudsz-e gerjedelmet?
Daloltam én is, ah, szerelmet,
Mint fülmilének dalja zeng,
S csókoltam én is hajdanában,
Gyúladva Lotti karjain,
Éltem mosolygó hajnalában!
Leszállt a hajnal, s álmain
A lyány is elszállt más ölébe,
De érette, sorsom ellenébe,
Nem zugott lantom hurjain
Kérő panasz s keserves átok.
Töltvén kezem habzó pohár:
Lágy csók s szerelmek dalja már,
Mondám, örökre isten hozzátok!

Pécel, 1814. augusztus 11.

RÁKOS NIMFÁJÁHOZ

Egy dalt, egy dalt,
Ó nimfa, kedvesednek
Folyásod partjain.
Egy dalt, mely egyszerűen,
Egy dalt, mely égi hévvel
A szívhez szóljon és tehozzád!

Kettő szerelme kebelemnek,
Egy hon és egy leány.
Azt vérző szívvel, ezt epedve,
Azt lángolóan, ezt mosolygva
Tekintvén, ölelem.
De büszke lesz szívem s dobog,
S önérzés száll ki homlokomra,
Ha képeik lengenek felém.

Keggyel teljes, de búsan
Tűnik fel képed, ó hon,
Mint Róma Caesar álmain,
Ó szent, ó szent!
De fájdalomnak érzete,
Mely rólad sűgárvik reám.
De te mosolygva jősz,
Ó lány, mint május reggelén
Az újjá szűlt nap ragyog.

És kebleden
Mint olvad el a bú,
És kebleden kívűl
Mint nincs öröm!

Ó hon, ha egy pillantatig
Szétoszlik felleged,
S vígan mosolygysz:
Olympig szállnak érzetím,
S láng, és erő keblembe.
S ha lányka, néked

Szelíd bánat leng arcodon,
Könnyekben dőlök karjaidra,
S vigasztalást lelsz ajkamon.

Ó lyány, hamvvedreden
Búsan kél egykor a dal,
S majd szárnya fennlebegvén,
Harmatjából egének
Csöppent vigasztalást.
De néked élni kell, ó hon,
S örökre mint tavasz virúlni,
Ah, mert omladékidon
Reszketve fognék szétomolni
Hazám, hazám!

Pécel, 1814. augusztus

TUDATLANSÁG

Tudok vigan nevetni,
Tudok hiven szeretni,
 S szépről énekleni,
S kelyhem ha megtöltétek,
Köszönni bort felétek
 Tokaj szent isteni.

Egy van, mit életemben,
Sem búmban, sem kedvemben,
 Meg nem tanulhatok,
Epedtem, olvadoztam,
Sok lyányt lány búra hoztam,
 S még sírni nem tudok.

Káva, 1814. augusztus

BOR-KIRÁLY

Csak bor, csak lány szerelme
Szivem fő gerjedelme,
Mit nékem a világ?
Ha más trónusra hág,
S hírnek fut ellenébe,
Palcájától kezébe
Félvén a sokaság:
Fennáll királyi székem,
Országot a sors nékem,
És pálcát szintúgy ad.
A szék a lány ölében,
Ország borom kelyhében,
S a pálca mirtuszág.

Káva, 1814. augusztus

ELFOJTÓDÁS

Ó sírni, sírni, sírni,
Mint nem sírt senki még
Az elsúlyedt boldogság után,
Mint nem sírt senki még
Legfelső pontján fájdalomának,
Ki tud? ki tud?

Ah, fájdalom -
Lángoló, mint az enyém, csapongó, s mély,
Nincsen több, nincs sehol!

S mért nem forr könnyű szememben?
S mért hogy szívem nem reped meg
Vérözönnel keblemen?

Bényétől Pécelig, 1814. augusztus 16.

A LYÁNY DALA

Jön búsan az éjjel, orcája borong,
Húsen lebeg a nyugoti szellet,
A fülmile csattog, a lyányka bolyong
Susogó bokrai mellett.
Ó merre leányka? homályos az ég,
Nézd, csak maga fénylik csillaga még
Tisztán a szerelemnek.

Fenn ha a szerelemnek csillaga még,
E lészen a lyányka vezére,
S bár légyen örökre homályos az ég,
Nem száll remegés kebelére.
A fülmile csattog, az estveli szél
Szárnyain lebeg és zúg a falevél,
S ébred tüze képzeletemnek.

Búsabb lesz az éjjel, orcája borong,
Húsebb a nyugoti szellet,
A fülmile csattog, a lyányka bolyong
Susogó bokrai mellett.
Ó lyányka! sötétbe borúlt a határ,
Nézz széllyel, az égen csillaga már
Elhúny a szerelemnek.

Hagyd légyen örökre sötét a határ,
Nem remeg a lyány kebelében,
S húnny a szerelemnek csillaga bár,
Felserken az hajnal ölében.
A fülmile csattog, az estveli szél
Szárnyain lebeg és zúg a falevél,
S lángol tüze képzeletemnek.

Pécel, 1814. augusztus 18.

SZERELEM

Töredék

1

Mi légyen egy sohajtás s lány tekintet,
Mi egy olvadó szív forró csók hevén,
S reád epedvén hogy ha lányod intett,
Ez álom, e merengés, s vágy, s remény?
S szelíd keserv és boldog könnyeinket
Cythere hív ölében zengem én,
Fűzz, ó Camoena, szárnyat énekemnek,
Cypris virági nálad is teremnek.

2

Vigan, mint Eos, s mint az estpirúlat,
Mosolygó csendben száll olykor dalom,
Fellengve majd, miként sas, égben múlat,
Ismét borongva jó, mint sírhalom:
De szép alakján sem vad láng nem gyúlad,
Körítve tőled égi nyugalom,
Sem csüggedésre nem dől, s gyötrelmében
Eped, mint égi lány, kegygel szemében.

3

Ne múzsa, lantod reszkető hurjára
Ne jöjön semmi durva, semmi rút,
Szennyetlen áll a gráciák oltára,
Hol nyitva minden szépnek van az út.
A tiszta költő fűzhet csak hajára
Örokre hervadatlan koszorút,
Melyet remegvén szűz kezek fonának
Ékességül piruló homlokának.

4

Még Chronus élt, s Olympnak boltozatja
Víg istenek sorával volt tele,
És Heliósnak fénylett arculatja,
S bájjal fogadta el Thetis kebele.
Oltártok állt, ó Chronus nagy magzatja,
S szép keblü Héra, s tisztelt Cybele,
S mosolyga még, a szent italt kelyhébe
Habozva töltvén, rózsaszájjal Hébe.

5

E szép koron rengett elő Cythére
Vén óceánnak kék hullámain,
Aranyhaj, melyhez csapkodó hab ére,
Sötétesen simúlt el vállain,
Epedt szemérem ült tekintetére,
Félénk mosolygás lengett ajkain,
S lebegve száll a partra kellemében,
S öröm tenyész körülte, mint keblében.

6

Szép, mint pályája kezdetén Auróra,
Keggyel teljes, mint Luna jön elő,
Nyílt szívvel minden szépre, minden jóra,
Az égbe gráciák közt hág fel ő.
Minden tekintet száll a lankadóra,
Mindent utána vonz egy bájerő,
De tisztán áll a Charis istennéje,
S csak némán leng a kívánság feléje.

7

Mind boldogok, kik itt az égben vannak.
Mond s földre szálla kísérvővel
A földlakónak, a boldogtalannak
Nyugtót szerezni lágy érzésivel:
S itt, kik felé remegnek és rohannak,
Oltarán változólag fogja fel,

Dereng azokban egy szelíd indulat,
S e vad csoport emésztő lángra gyúlad.

8

Azok felett, mint hajnal csillagzatja,
Jelen meg a derülő szeretet,
Ezekre villámként csap lángozatja,
És öszvezúz reményt és életet.
Ott a jövődőt rózsza közt mutatja,
Útadba szór itt csak töviseket,
Mert tiszta hely a gráciának honja,
S elvész, kitől segédét félrevonja.

Pécel, 1814. augusztus

HOL A VIRÁNY...

Hol a virány, amelyet gondolok?
Hol a leány, kiért e szív dobog?
Virány, szent halmain hogy nyugodjam én;
Leány, hogy lángba szálljak kebelén.

Tovább, tovább! ím hervadt a virány,
S fojtó keservben olvad a leány;
Virány a lyánynak búján hervadoz,
Leányra bút, ah, hűtlen kedves hoz.

Leány, leány, még lángot nem cserél
Ki egy más ölében szép órákat él;
S ha bánatodtól hervad a határ,
A víg szerelmes tőled majd mit vár?

Szerelmet a leánytól várj, ha sír,
Ki könnyben olvad, lángzó szívet bír,
S ha kedves hüven rámosolygva jó,
Mint nyári nap, vígságra támad ő.

Tolcsva, 1814. november 2.

LYÁNY ÜLT...

Lyány ült a hold fényében,
Felé ment a legény,
Lyány függve kétségében,
Örömben úszva én,
Várt és körültekintett,
Meglát, remegve intett,
S előmlék kebelén.

"Lyány, ó leány ha csenddel
A másik éj is int,
Lopvást, lopvást jövend el
A boldog pár megint!"
Nem szólt, csak elpirúla,
Mosolygott s rám simúla,
S csókokkal öszvehint.

"Menj ó legény, röpdéznek
Hajnal fúvalmai,
S ott benn fölébredéznek
Anyám s leányai.
Jöttem, de szívszorúlva."
S zengtek, de rám borúlva,
Búcsúszót ajkai.

Itt állok a szabadban,
A nap csendben jön fel,
Az árnyas boltozatban
Csalogány énekel;
S mélyében kebelemnek
Szelíd dalok teremnek,
S szívem dobog s tüzel.

Álmosd, 1815. január 1.

A REMÉNYHEZ

Vad óceánnak mély hullámain
Vergődöm én és küzdöm a szelekkel,
S ah, képed minden este, minden reggel
Felém leng a két hajnal szárnyain.

Szelíd Remény, jobb kor szebb napjain
Mosolygva jöttél lángoló szemekkel,
De most borongasz barna fellegekkel,
Mint búcsuzó hölgy férje karjain.

Idv néked így, ha mindent elvesztettem,
Ha tengerhabként duzzad bánatom,
Ne légyek elhagyatva, légy mellettem.

Ím újra vészek árján hányatom,
Süvöltve röppen a vihar felettem,
S remegve száll rád végpillantatom.

1815-16 telén

SZEMERE TERÉZ EMLÉKKÖNYVÉBE

A rózsza volt öröm, remény a téli zöld,
Az elhervadt, ez virít.
Illatja szép volt elhunytával is,
Ez szagatlan és rideg!

Surány, szeptember 1. 1815.

RÉNY

Magasan, magasan,
Ó Rény, veled
Röpüljön a dal.
Arcod tiszta fényben
Tűnik fel Olympon
Mint nyári nap:
De sűrű gőzfelleg
Borítja földünket
Színed elől,
S sugárid homályban
Hatnak reánk.

Gyakran láttalak
Kerengeni,
Mint vészhozó kométát
Földünk felett,
Imádva, rettegve,
Mert nagy valál,
És fenségedben
Irtóztató,
Mint a dörgő menny.
De mikor jössz,
Mint hesperi csillag
Csendesen, szelíden,
Mosolygva tekintek
Ellenedbe,
Keggyel tölt istenné.

Nem te nyújtád
A méregkehelyt
Hellas égi fiának
Nem te fonál koszorút
Camill fejére
A Capitolium
Szent bércein?
De titkon eped
Rejtekében

Sejdítgető kebelrel
Feléd, feléd,
Arra hüsen csepeg
Éteri balzsam
Szárnyaidról,
S rengő öledben
Felviszed ötét,
Lefolyván napjai,
Olympra, fel!

Csalfa alakok
Bolyganak köztünk
Gyakran, hazudván
Téged, istenné.
A komoly való
Meggyújtja fáklyáját,
S mint éji lidércek
Tűnnek el ők.
De te állasz
Éjjel és nappal,
Csendben, viharban,
Gyász s öröm között,
Nem változó fényben,
Mint az örök sors.

Légy idvez nekem,
Bár vér s pusztúlat
Kövessék nyomdokid,
S ínség s halál.
Tiszta kebelbe
A gyilok ha merül,
Tiszta kebelre
Vad sors ha rohan:
Intesz egedből,
S az isteni lélek
Nem súlyed el.

1816. május 5.

A FÖLDHEZ

Szent kebeledből
Fesle ki hajdan
Az emberi nem,
S szent kebeledbe
Tér meg ismétlen
A napok szálltával,
Föld, hűv anyánk!

Mégis az ember
Téged elhagyván
Csillagokig fel
Vágyakozik,
S lebegő szárnyal
Készül törni
Útat magának
A nap felé;
De visszahanyatlik
Küzdése közt,
S légi szeleknek
Játéka leszen,
Mint barna felhők
A sziklatetőn.
De te, szent anya,
Délceg gyermekedet
Várod öleddel
És kebeledben
Nyugtatod őt,
Lenge füvekből
Szőve reája
Hús fedelet.

Cseke, 1816. május 6.

GULÁCSY GÁBOR EMLÉKKÖNYVÉBE

Csak erősnek fizet a dicsőség szép bért,
Gyávának a laurust soha nem juttatja,
Trónusát veszélyek őrzik, s e szent helyért
Vívni kell, az égnek e szent akaratja.
Csak kemény ostrommal nyílik meg szent vára,
Munka, gond s fáradság az örök hír ára.

Daróc, 1816. szeptember 30.

RÁKÓCZI HAJH...

Rákóczi hajh, Bercsényi hajh!
Magyartok gyászban ül,
Még leng a szellem töletek,
S már lelke sem hevül.

Oltárunk áll s nem füstölög
Rákos szent mezején,
A szablya függ, s nem hord vitézt
Hátán a büszke mén.

O Várna, Várna fűveid
Lengessék hűs szelek,
Borítsa csendes nyúgalom,
Király, emlékedet.

Vérvönnyet önt az utazó,
Mohács, virányidon,
Érzése mély, érzése szent,
Mert rajtad sír, o hon!

De bujdosóknak sírja te
Pontus határain,
Nem leng egy sóhajtás feléd
Hív ének szárnyain!

Titkon borong a géniusz
A néma hant fölett,
Hol lángoló szív s honszerelm
Váltottak életet.

Bosszúját a hűvet, nemest
Kéblében érleli,
Mely forr és olvad, s tiszta lesz,
És pontját fölleli.

S villámként csap, villámként sujt,
És tűzre lánggra kél,
S a honfiú, s a honleány
Csak érez, nem lát s fél.

És halni mégyen, győzve jár
A vér szent mezején,
Vészek körítik homlokát,
Erő forr kebelén.

S rohan, mint ár, a győzelem
Kelettől nyugotig,
A láncsa zúg, a lobogót
Magas szellők viszik,

S ledőlt országok hamvain
Egy szép hon támad fel,
Mely lelket tölt, mely szívet ráz
Neve zengésivel.

Pécel, 1817. április

REMEGVE ZENG...

Töredék

Remegve zeng, remegve száll az ének,
Uj ég alatt, ó Ronyva, partodon,
Szokatlan e nyelv lángoló hevének,
Bár szép s erős, bár hangja szívet von.

1817. június 21.

KÉPZELETHEZ

1

Szállj képzelet, szállj rózsafátyolodban
Bátran lebegve, mint királyi sas,
S ezerfelé változva szép arcodban
Lélekre, szívre bájerővel hass.
Ragadj magaddal, s tündérkárpitodban
Száz tüneményt, száz új szcénát mutass:
Míg nap derül az énekes mellében,
S élet s virágzat tűn fel énekében.

2

Csak dalt adott, csak lantot a költőnek,
Csak dalt, csak lantot a végzés nekem,
Lángéreményim oszlanak s megjönnek,
Örömré, búra szállong énekem.
Kerestem rejtekében szívnek s főnek
Mitől virúlna boldoggá életem,
S szent képzelet, megfutván egy világot,
Csak hív öledben leltem boldogságot.

3

Te öntöd a dalt, s gazdag ömledése
Forr, mint Tiszának áradt habjai,
Elfoszlik a bú, s szívem vad küzdése
Leszáll derengvén vídámb álmai.
S mint hús berek, mint esti szél nyögése
Ha felhasadnak május napjai:
Enyhítve leng az érzetek homálya,
S virít, mint rózsáskert az életpálya.

4

Borítsd el arcod fényben, mint Auróra,
S világolj rám fátylád sugárral;
S tenéked szentelt légyen minden óra,
Szentelve néked folyon minden dal.
S ím mint midőn lángot kerengve szóra
Az égi tűz villámcsapásival
Folyást talál a költő szent hevének,
Reng e kebel, s ömlengni kezd az ének.

5

Fény és homály közt, mint az est órája,
Körülem mely tündér szín nyila fel?
Mely ég, minő táj, s mely szél hint reája
Ámbrás fúvalmat hús lengésivel?
Látok, de többet érzek, égi bája
E helynek mély örömbé süllyeszt el,
O pillantás, o rég táplált reményim,
Váró gyönyörben függnek érzeményim.

6

Amott a parton férfikellemében
Jár a legény, szép búval homlokán,
Ah, mennyi vész fog dörgő fellegében
Üldözni téged élted nyomdokán!
De jót hoz a veszély is eltüntében,
Süvöltni nem fog mindég az orkán,
S ki bátran szállt a küzdés ellenébe,
Mosolygva dől majd jobb sors hív ölébe.

Kölcse, 1818. augusztus 4.

AZ OSTROM KŐSZEGNÉL

Töredék

Miért áll - - - borongva keblében,
Mit néz - - - a bástya fokán?
Ki tűnik amott fel a por közepében?
A por közepében jön Szolimán.
Jön, mint dagadó hab Dráva folyásin,
Jön, mint rohanó szél a Bakonyon;
Fegyvert - -! honod zokogásin
Gyűljon fel erőd bús harcaidon.

Kölcse, 1818. augusztus 7.

SZÉP LENKA

Szép Lenka vár a part felett,
Csolnakján a halász,
Dalolván csendes éneket
A part felé vigyáz:
"Csak vissza, vissza, szép leány,
Szél támad és hullámot hány!"

Esdekve szól a szép leány:
"Nem én, halász, nem én,
Túlparton zöldell egy virány,
Kunyhó van közepén,
S zöld árnyak a kunyhó körül,
Alattok, ah, kedveltem ül.

Szélvész között, zúgó habon
Rettegtet sok veszély,
Reményem mégis egy vagyon,
Tán partra hajt a szél!
S kit szenvedés, kit bánat ér,
Örömkönyűk a pályabér."

Szép Lenka jön, s csolnakba száll,
Kormányt visz a halász,
Minden hullám csapásinál
Jobban, jobban vigyáz,
S a vész midőn ujúlva kél,
Mond Lenka: "Partra hajt a szél!"

"Nem leány, nem partra hajt a szél,
Szél és hab ellenünk,
Veszélyes, ah, míg ember él,
Istent kísértünk,
Hullám dagad s örvénybe száll,
Hullám között vár a halál."

"Halász, szerencse jár velem,
Szerencsés csolnakod,

Nyúgot felől, o szerelem,
Dereng szép csillagod,
Nyúgotra vár a hű legény,
Nyúgot felé nem félek én."

Szól Lenka, s a túlpartra néz,
Néz, s látja kedvesét,
Örömrészketve nyúl a kéz,
Hév önti el keblét,
És tűn előle víz, föld, ég,
Szemében forr csak lelke még.

De vérzik ő, a hű legény,
A part felett állván,
Kél a veszély, s húny a remény,
Már, már hal a szép lány;
És új szél zúg, és új hab gyűl,
S a csolnak végképp elmerül.

Lát a legény, s nem nyög, nem sír,
Nem érez, nem gondol,
Felnyílik kínja, mint egy sír,
S nem tudja merre s hol?
S gyors, mint villám felhőiből,
A hab közé félhalva dől.

Cseke, 1820. május 31.

RÁKOS

Rákos, bolyongék partjaidon, s vized
Hullámit ittam s keblem emelkedett,
Könny forrt szememben, s érzeményim
Szívem alatt tüzesedve vívtak!

Körülem érzem egykori hőseink
Árnyékainak gyöngé fuvallatit,
Az égi szellem fürteim közt,
S arcom előtt suhogott csapongván.

Hajh, látom őket sátoraik közül
A népesülő térre tolongani,
Buzgó kebelt látok hazámért,
S lángszemeket dagadó könnyekkel!

"Fegyverre, jön az ellen erős hada."
S ím villog a kard, s tárogató riad,
A büszke ló szökdell, nyihog, fúv,
A lovag ül diadalmi tűzzel.

És nem kerülnek mély sebeket s halált,
Ki halni tud, nincs járom erős nyakán,
Néked, tenéked szent szabadság
Áldozik a nemesen kifolyt vér!

Magozz fel, ó vér, puszta mezőnk fölett,
S teremj magodból szép csemetét nekünk!
Ah, szélveszek közt nyert honunkat
Rút puhaság özönébe fojtjuk!

Habzik borunk a tág kehely öble közt,
Tolongva zúgunk táncpaloták felé,
S förtéztetett lány karja közzé
Szórja vadúl erejét az ifjú.

Romlasz magyar nép, romladozol hazám,
És lassan őrlő féreg emészt belől,
Ha fog kigyúlni magzatidnak
Szűk kebelökben az égi szikra?

Cseke, 1821. október

BÚ KÉL VELEM...

Bú kél velem, bú jár velem,
Ki ránt fel kebléből?
Adj egy rózsát, hú szerelem,
Hajad szép fürtjéből.
Egy rózsát adj, hú szerelem,
Bár tövises léssen,
Tán ha kínját elviselem
Majd öröm vár készen!

Mért nyög, miért az esti szél
Bokor ernyőjében?
Mért fürdik a rózsalevél
Harmat hús cseppjében?
Azért nyög, hajh, az esti szél,
Mert én sohajtottam!
Harmatcsepped, rózsalevél,
Szememből ontottam!

Féskén az árva fülmile
Ha párját siratja,
S búját énekben zengi le,
Lágyul-e bánatja?
Ó zengenék úgy éneket
Egyik éjről másra,
S bérce, völgyet, fát, köveket
Inditnék sirásra!

Szűn a zápor, s szivárvány ég
Fenn sötét felhőken,
Vándorsorsom túlhalad még
Borongós időken.
Adsz egy rózsát, hú szerelem,
Bár tövises léssen,
Tán ha kínját elviselem,
Majd öröm vár készen.

Cseke, 1821. október 28.

DOBOZI

Rabló jön! és Dobozi már
Hölgyét nyeregbe vette,
Gyors méneken sereg tatár
Üldözve zúg megette,
S messzűnne, mint kőszáli hó,
Fejérik a bús lobogó,
Kelő por fellegében,
A ferde nép körében.

De hátra néz s előre fut
A hú magyar nejével,
Nincs gát lovának s vészes út,
A bérc egy lesz völgyével.
Omló tajtékban füredvén
Nyargal, szaguld a büszke mén,
S villámásként gyors lába
Szikrákat hány futtába.

Nem retteg a bajnok lován
Sebet s halált szüvében,
Folyt vére hányszor a csatán,
S hörgött halál keblében!
S annak ki elhull mint vitéz,
Rabláncot nem fűz semmi kéz:
De nézvén szép hölgyére,
Habzik minden csepp vére.

A gyöngé nő borongva ül
Hősét körülölelve,
Küzd és lankad, fagy és hevül,
Száll s újra kél félelme.
Röpülő barna fűténél
Süvöltve zúg a déli szél,
És egy bokor ha zördül,
Fülébe lánchang csördül.

"Bajnok, bajnok, van-e erő
Százak fölött kebledben?
Kivívsz-e majd, balsors ha jó,
Lángszablyáddal kezvedben?
Túl völgyeken, túl hegyeken
Engem hajt e rút idegen
Szolgálni bús igába,
Vad nője vad lakába."

Felborzad a búsúlt vitéz,
Szemét vérkönny áztatja,
Mélyen sohajt, az égre néz,
S reményt keres bánatja:
"Röpülj, röpjélj hú paripám,
Jó sors talán jót hoz reám,
Bár készít gyötrelembe,
Kedvébe még veszén bel!"

S mint sebhedt őz zöld fák alatt
Hordván kinját magával,
Fut a magyar mint gondolat,
Mint szél sebes lovával;
Omló tajtékban füredvén
Nyargal, szaguld a büszke mén,
S villámásként gyors lába
Szikrákat hány futtába.

De hol van szél küzdő habon,
Hogy ne lankadjon végre?
Hol gondolat, mely szárnyaljon
Végetlen messzeségre?
Száll fáradás inaiba,
S pihegve jár a paripa,
Lassan lobog serénye;
Hal a lovag reménye.

Vész támad a hölgy kebelén,
Egy hab lesz minden vére;
A sík mező területén
Vad lárma zúg előre.

S magasan, mint kőszáli hó,
Közelget a bús lobogó,
Kelő por fellegében,
A lárma zajkörében.

"Bajnok, bajnok, nincs védelem,
Csak szablyád hű vasában;
Olvadjon fel rabkötelem
Hulló vérem habjában!
Én lássam e rablók közül,
Élted ha hőshalálra dűl?
S árván magát, hajh, messze,
Hölgyed lánc közt epossza?"

Kétség partján a bajnok áll,
Mely örvényt nyit reája,
Lassan gyúl sohajtásinál
Reménye végszíkrajá.
"Csak még egyszer hű paripám,
Jó sors talán jót hoz reám,
Bár készít gyöttelembé,
Kedvébe még veszen be!"

És még egyszer megérezi
Sarkantyú hév dőfését,
Sérült vadként forrván teszi
Utolsó szökellését.
Omló tajtékban füredvén
Nyargal, szaguld a büszke mén,
S ah - villámként gyors lába
Öszveroskad futtába!

S már mint felhő, mely hord jeget,
S már mint villám fáklyája:
Ugy zúg s villog hátok megett
A vad tatár láncsája.
S magasan, mint kőszáli hó,
Ott leng már a bús lobogó,
Kelő por fellegében,
A ferde nép körében.

"Bajnok, bajnok, nyújtsd csókotat,
Az utolsót ajkamnak,
S terjeszd ki védő karodat
Örvényén fájdalomnak.
Angyal szerelmem egéből
Ragadj fel a rablók közül!"
Nem szól a hős s elfordúl,
Szeméből egy könny csordúl.

"Bajnok, nincs bízni több remény,
Nincs várni perc életben,
Hamvad minden más érzemény,
Egy lángol még szívemben.
Szabadság nyújt, ah, hú kezét,
Hozzá csak omló vér vezet!"
Nem szól a hős, s megrendül,
Egész léte felzendül.

"Írigylem férfi létedet,
Írigy vagyok sorsodra;
Fenn hordozván fegyveredet
Boszúlva dőlsz sirodra.
Én térden, nem tehetve mást,
Koldúlok tőled egy csapást,
Aadtam szivet, szerelmet,
Adj meg csak egy kérelmet!"

"Vagy, ó, vad győző karjain
Utált csók légyen bérem,
S megfúljon erőszakjain
Az öszvedült szemérem?
Férfj, hajh, képzeld el irtózáván,
Midőn nőd a bűn ostromán,
- Ez-e húsége díjja? -
Utolsó harcát víjja!"

S megjajdúlván kétségbe húll,
S nem bír a hős kínjával,
S kardjához, ah, borzadva nyúl,
A végső perc folytával,

Midőn, mint vívó oroszlán,
Szomjan vér és zsákmány után,
Krimnek dühös tatára
Kezet nyújt már párjára.

 És elfordúl, s felöleli
Nyögő nejét karjába,
És hű vasát megszenteli
Merítvén oldalába;
És rontván a vad nép közé
Ád s vesz halált mindenfelé,
S omolván drága vére
Hölgyének rogy testére.

Cseke, 1821. november 4.

IDEGEN

Töredék

Hindosztán véghatáránál,
S véghatára hűs völgyében,
Hűs völgyének zöld berkében
Egy forrás omlik vala.
S a forrás zúgó partjánál
Egy lány ült sötét fűrtökkel,
S rózsaajjkal, s lángszemekkel
Szép, mint május hajnala.

Hallá zúgtát a forrásnak,
Nézte játékos folyását,
És örült, ha képe mását
Tükrözé hullámain.
S közte csendes andalgásnak
Lát egy vándort, hogy leüle,
Lassú csörgéssel körülé
A túlsó part hantjain.

Cseke, 1821. november 6.

TALÁNYOK*

I

Éltem, de magamat önkényt eltemettem,
Lágy álmot fúva rám létemnek anygala,
Szép volt a sír, melyben halva szenderegtem,
Most királyi nők is díszet kapnak általa.
Az óra jött s íme kívánt hajnalánál
Feltörtem a zárt, hogy nyerjek más életet,
Arany szerelem várt boltom ajtajánál,
S mosolygván, hajh, újabb halálra vezetett!

II

Gyámkar ápolgatta szülőm gyöngeségét,
Mégis lángzó erőt szívtam hű kebelén,
Erőszak dúlta fel szép formám épségét,
S kínoztatás után tömlöcre szálltam én.
Habzó bánatim közt míg erőtlenn voltam,
Küzdöttem feltörni méltatlan záromat:
Erőm virágában nyugvásra hajoltam,
S kedvre hozom, akik szerzék rabságomat.
Mégis megemlítvén sorsom durvaságát,
Gyakran bút árasztok a vigyázatlanon,
S bár felgyújtom olykor az észnek világát,
Tüzem többszer reá vad sötétséget von.
De sok száz okozott károk ellenére,
Becsem e világon nem talál végzetet,
S az aggkor, mely már most megvettetést ére,
Nekem készít nagyobb s nagyobb tiszteletet.

III

Én sebes, én lassú, most tiszta, meg újra borongó,
Más jár, foly, röpül, áll, nem teszem egyiket is.
Nyúgottól keletig, s dél s észak messze határin
Útazom én, mégis rejtve szem és fül elől.
Nincs formám, mégis sok ezer rajzol le naponként

Nincs terhem, mégis fontra vetett sok ezer.
Tömlöcben s rabság kötelén bár létem adassék,
Mégis örökre szabad nem tudom én mi az úr

IV

Egykoron egy leplet szöttem, szép, csínos, alatta
Bár mi nagyot gondolj, kis dolog ami hever.
Szűk lepel és könnyű, mégis, bármekkora légyen,
Nem lebbentheti fel testi erő sohasem.
Egy éles nézést ha tehetsz, elfoszlik azonnal,
Kétes homályt vet rád, gyöngye szemed ha vagyon.

V

Erőm s tanácsom nincs, ezekkel
Mégis vezérként hordanak,
Fennküzdell szárnyam a szelekkel,
Lábamhoz hősek hullanak.
Esküdte nékem szent hűségét
Az ifjúság délceg sora,
Kíséri pályám messzeségét
A gráciák könnyzápóra.
Szerencse s hír nyomban követnek,
Vesztőre veszttem mocskot hoz,
S a nyertes hűv emlékezetnek
Szentelve nyújt oltárihoz.

VI

Egy volt, csak egy, akit szerettem,
Nem volt fiú, nem volt leány,
Miatta létem elvesztettem,
Mert engem balszerencse hány.
Röpültem őt forrón ölelnem,
A régvárt óra volt jelen,
De forróbb volt ő mint szerelmem,
S halálra égtem hirtelen.

VII

Tükör vagyok, de nem szobád falán,
Forrás vagyok, de nem zöld fák alatt,
Ablak vagyok, de nem látsz rajtam által,
Csillag vagyok, de nincsen kék egem.
Mint barna felhőn múló vész után
Boltos szivárvány nyúgoszik fölettem.
Nincs ajkam, és mégis mosolygok én,
Nincsen szavam, mégis kérlelni tudlak,
Esőzöm, égek, biztatok, fenyíték.

VIII

Van egy, ki nincs; s az én vagyok. Nekem
Nincs kezdetem, nincs végem is soha,
Nem láthat engem ember, sem nem hallhat,
Nem is tapinthat test és forma nélkül,
Lélektelen, megfosztva mindenektől,
Im így vagyok, szegény, rideg s üres,
S mégsem szegény, nem is rideg s üres,
Mert név s dolog nem is lehet sajátom.
Kinek belőlem áll csak gazdasága,
Megvettetett bujkál az a világon,
S ki nem tud mást csak engem, elméjében
Örök sötétség vette trónusát.
Én nem vagyok sehol, szükség reám
Nincsen, nem is volt és nem is leszén,
Mégsem lehet nélkülem nyelv s beszéd,
Ámbár jelentéssel nem bír nevem.
Találd mi légyek, és ha feltalálsz,
Vedd azt jutalmul, ami én vagyok.

IX

Ég nem vagyok, de csillagim ragyognak;
Kert nem vagyok, s virúl a rózsra rajtam;
Tűz nem vagyok, s lángolhatok, hevíték.
Örök havat látsz halmaim felett,
S nem olvad az, bár forrjon is hevem.
Gyöngéd alakra képez a természet,
Fegyvert sem ád, mégis szivet lövellek,

S vérző sebekkel tépem kebledet.
De gyakran, ah, ha győztem, győzetem,
Rabom valál s raboddá kelle lennem,
S az életet veled futom keresztül.
Te karjaidban ápolasz engemet,
Hiában, én majd lassan hervadok,
S újabb virág kél nyomdokim felett,
És benne képed hú mását leled.

X

Néma vagyok, siket is, s izenet hordásra szorított
Mégis az emberi faj. Nemde fonák viselet?
Nincs karom és ajkam, mégis kell vinni sok ízben
Mondd ki minő módon? csókokat és ölelést.
Csókol hűv szeretőd engem, s keblére szorongat,
S légy bár féltékeny, nincs harag érte reám.
Egy hiba van bennem, félénk vagyok és kis erőszak
Megrendíti keblem, s titkaidat kinyitom.

XI

Fegyvert s oltalmat nekem is bár rende le sorsom,
Gyászos ajándékát nékie nem köszönöm.
Fegyverem a harcon szükség elvetni magamtól,
S nem vehetem többé vissza, s keservem elől.

XII

Kettőből leszen egy, kettőből vedd el az egyet
Nem leszen egy többé, mondd ki minő csuda ez?

XIII

Lesz, ha vagyon; ha leend, megszűnik lenni: ha volna,
Úgy nem lenne, mesém nem, de találni való.

* A Talányok megfejtése:

- I. A selyemhernyó.
- II. A bor.
- III. A gondolat.
- IV. A feledés.
- V. A zászló (a hírnév).
- VI. A lepke és a láng.
- VII. A szem.
- VIII. A semmi.
- IX. Leány, nő, anya.
- X. Levél.
- XI. A méh.
- XII. Egy pár (?).
- XIII. A megfejtés.

BORDAL

Igyunk derűre,
Igyunk borúra,
Ugy is hol kedvre,
Ugy is hol búra
Fordúl az élet.
Kedved a jó bor
Jobban éleszti,
Búdat a jó bor
Messze széleszti,
S elmúlat véled.

Minden por, álom,
S füst e világon;
Mi haszna gázol
A boldogságon
A hír barátja?
Ha dob riadt a
Harc reggelére,
Patakban omlik
Hullámzó vére,
S bérét más látja.

Békételen, bús,
Senyved magába,
Kétség s remény közt
Vár s fél a kába
Percet s esztendőt.
Miért törődöl
Szűk életeddel?
Napod ma mit nyújt
Köszönve tedd el,
S hagyd a jövődöt.

Reggel vagy estve,
Szélben vagy csenddel,
Eljön magától

Sorsod mit rendel:
Miként nyár és tél.
Ernyőt keress, ha
Készül borúlni,
Szenvedj, ha nem tudsz
Hová vonulni,
Fordulhat a szél.

Éld a jelenlét
Percét s óráját,
Együtt lefutja
Jó s rossz pályáját,
S együtt húny véled.
Igyunk derűre,
Igyunk borúra,
Ugy is hol kedvre,
Ugy is hol búra
Fordúl az élet!

Cseke, 1822. december 7.

CSOLNAKON

Ültem csolnakomban
Habzó vizen,
Hallék zúgni darvat
Röptébe fenn.
Röpűlsz égi vándor,
Föld s víz felett,
Vajha szállni tudnék
Én is veled!

Indúltál keresni
Más jobb határt,
Langy tavaszt, virítót,
S tenyésző nyárt.
Én is, hajh, keresnék
Szállván veled,
Más boldog határon
Hű fedelet!

Lelnék én tanyácskát,
És szép eget,
Hol telet ne látnék,
S búfelleget;
Hol teljes reménnyel,
Mint szivárvány,
Tűnne fel minden nap
Más nap után.

S ott, hol esti szél leng
Zöld fák közül,
Forrás ömledezne
Kunyhóm körül.
Isten hozzád csolnak,
S te vészes part,
Hű kegyes nyit ott rám
Remegő kart.

Ülök csolnakomban
Habzó vizen,
Hallok zúgni darvat
Röptébe fenn.
Röpűlj égi vándor
Föld s víz felett,
Sorsom, ah, nem adta
Szállnom veled!

Cseke, 1822. december 28.

HIMNUSZ

A magyar nép zivataros századaiból.

Isten, áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
M megbühödte már e nép
A multat s jövőndőt!

Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére,
Általad nyert szép hazát
Bendegúznak vére.
S merre zúgnak habjai
Tiszának, Dunának,
Árpád hős magzatjai
Felvirágozának.

Értünk Kunság mezein
Ért kalászt lengettél,
Tokaj szőlővesszein
Nektárt csepegtettél.
Zászlónk gyakran plántálád
Vad török sáncára,
S nyögte Mátyás bús hadát
Bécsnek büszke vára.

Hajh, de bűneink miatt
Gyúlt harag kebledben,
S elsújtád villámidat
Dörgő fellegedben,
Most rabló mongol nyilát
Zúgattad felettünk,
Majd töröktől rabigát
Vállainkra vettünk.

Hányszor zengett ajkain
Ozman vad népének
Vert hadunk csonthalmain
Győzedelmi ének!
Hányszor támadt tenfiad
Szép hazám kebledre,
S lettél magzatod miatt
Magzatod hamvvedre!

Bújt az üldözött s felé
Kard nyúl barlangjában,
Szerte nézett s nem lelé
Honját a hazában,
Bércre hág és völgybe száll,
Bú s kétség mellette,
Vérözön lábainál,
S lángtenger fölette.

Vár állott, most kőhalom,
Kedv s öröm röpkedtek,
Halálhörgés, siralom
Zajlik már helyettek.
S ah, szabadság nem virúl
A holtnak véréből,
Kínzó rabság könnye hull
Árvánk hó szeméből!

Szánd meg Isten a magyart
Kit vészek hányának,
Nyújts feléje védő kart
Tengerén kínjának.
Bal sors akit régen tép,
Hozz rá víg esztendőt,
Meggühödte már e nép
A multat s jövendőt!

Cseke, 1823. január 22.

VÉRMENYEKZŐ

Nyugszik Hasszán sátorában
Rába zúgó partjain,
Jón Olajbég s vad lángjában
Felriasztja hangjain:
"Fel, fel, bajnokok vezére
Csákányba a menyekzőre,
Lesz, kit ott rabszíjjra fűzz,
Sok szép legény, sok szép szűz!"

Zsákmány a török bálványa,
Gyorsan felriad Hasszán,
Vállain leng már kaftánja,
Kardja függ már oldalán.
"Fegyvert, fegyvert minden karnak,
Foly ma vére sok magyarnak!"
Igy harsogván szavai,
Készülnek bajnokjai.

Bús az éj sötét leplébe,
Zúgva leng a déli szél,
S a török Csákány elébe
Rába habján általkél.
Terhesen mint jégfelhőnek
Vészhozó dörgési jőnek:
Pusztulás minden nyomán,
Úgy közelget a pogány.

László nyert a szép Lilának
Idvességet hű kezén,
És szomszédi felszállának
Kedve zajgó ünnepén.
S a billikom kerültében
Minden férfi gyúl szívében;
S víg ének zengésinél
Az ifjúság tánkra kél.

Nézi László szívmerűlve
Hölgye lángtekintetét,
S kedv, remény közt lelkesűlve
Vére kényhullámot vét.
S az könnyű mint esti szellet,
Táncát vőlegénye mellett,
- Szíve olvad, arca ég -
Pártájában lejti még.

Haj de, mint volkán, egyszerre
A sötét éj felpirúl,
S a dühödt szél arra s erre
Szikrát s lángot szór vadúl.
A pogány nép ordítása,
S a rémület bús jajgása,
Egy hanggá keveredvén
Harsog ált a lég öblén.

Elnémul a palotában
Tánc és élet, kedv és zaj,
Fennakadva dobbantában
Minden könnyű, minden jaj.
Színe halvány minden képnek,
Minden keblet gondok tépnek,
Elszorúlva minden szív,
Küzd és habzik, forr és vív.

Jön most Hasszán s tigris nyája
Vérrel ázott nyomain,
Zúg, mint orkán, lángszablyája,
S száz magyar nyög láncain.
S ah fenndörgő szózatjára
Dúlva ront a palotára
S holttestről holttestre lép
A kegyetlen szolganép.

Öszvejajdul irtózással
Hölgy és nő, s remegve néz;
De sebes meggondolással
Kardon minden férfikéz.

Kél és forr a harc dagálya,
S nem reményt nyújt a vérpálya:
Rablóikkal mindenek
Csak halálért küzdenek.

Halnak ők, s hőslélkeiknek
Szabadság nyújt koszorút,
Hajh de árva hölgyeiknek
Örökségül rablánc jut!
Fájdalomról kínra szállva,
Minden reménytől megválva,
Honnan lelkek nyugtot vár
Egy ohajtás sincsen már.

Líla áll még oltalmában
Lászlójának egyedül;
Harcol ő, de bús harcában
Keble s arca sebesül.
És midőn fogytán vérenek
Érzi gyöngültét kezének,
Még egyszer hölgyére néz,
S új erővel sujt a kéz.

Nézi hulltát sok töröknek,
S ajka habzik, s keble ég,
S ordít Hasszán: "e kölyöknek
Egy halál még nem elég!
Bajnokim! csak ellenébe,
Mártsatok fegyvert szüvébe,
Nyiljon bár seb s folyon vér,
Szép hölgy ott a pályabér!"

Mint a villám vad szózatja
A nemes szüvébe csap,
S testét lelkét áltszaggatja,
Borzad ő, s hölgyéhez kap:
"Gyászos a halál hörgése,
Hajh, de a rablánc csörgése,
S törvény, melyet rabló szab,
Líla, Líla gyászosabb!"

- "Nyugtat a halál hörgése,
Líla mond, nem félem azt,
Hajh; de a rablánc csörgése,
S rabló törvény megborzaszt.
Szálljanak bár ellenedbe,
Mártsanak fegyvert szüvedbe,
S nyiljon bár seb s folyon vér,
Szép hölgy nem lesz pályabér!"

Vészi László gyötrelmére
A halálvigasztalást,
S rátolongó ellenére
Készít még egy bús csapást.
Jön Olajbég, s "gyáva féreg" -
Igy zeng ajkain a méreg -
"Száz sebben félhalva már,
Kardod mégis ölni vár?"

Mond, s kezéből nyíl módjára
Vasbuzgánya zúg s röpül,
S ím itt a perc melyet vára
A magyar hős s öszvedül.
És ott fekszik mell-hörögve,
Hölgye látja s könyörögve
Felsohajt az égre még:
"Isten, isten itt a vég.

S ráborúlva s elroskadva
Lelke zajlik, keble reng;
Én halok", mond az lankadva,
"Búcsút ajkam mégsem zeng.
Ó ne rettegd bús pályámat,
Vérhintette nyoszolyámat,
Lélek él, ha vész a szív,
Kardom itt van, mátkád hív!"

Mond s hal; és ím szép hölgyétől
Jaj nem hangzik, könny nem hull,
Áthevülve szellemétől
Kardjához buzogva nyúl.

"Nékem, nékem bús pályádat,
Vérhintette nyoszolyádat,
Lélek él, ha vész a szív,
Mátka, mátkád hozzád vív!"

Vészi kardját; Hasszán látja:
"Jer leányka, mit mivelsz?
Vágyaidnak nem lesz gátja,
Kényt s szerelmet nálam lelsz.
Kard csak a búsúlt vitéznek,
Téged engesztelve néznek,
Kelvén érzeményei,
A bajnok lángszemei.

Jer velünk a büszke ménen,
Váram gazdag, keblem hő;
Jer s derűlj a jobb reményen,
Mely egedre most feljő.
Légy e győzelem pompája,
Szép kertemnek szebb rózsája,
Melynek bíbor kebelén
Bőv jutalmat leljek én."

"Félre rabló!" fájdalmában
Így sikolt a hű leány:
"Dúltál éltem forrásában,
S vad kegyelmed még lest hány,
Itt, hol áradván testére
Kedvesem gőzölgő vére,
Melyet ontál ó pogány,
Int, hogy induljak nyomán!

Menj, eredj a büszke ménen,
Várad zsákmány, kebled düh;
Nincs remény; a vérösvényen
Nem kél virág, nem kél fű,
Győzelmedre átok hulljon;
Kerted tüskével virúljon,
S árnyékába hogyha mégy
Kínjutalmat bőven végy!"

Szóla s hallgat, és intézi
Hómellének hú vasát;
A török dobbanva nézi
A hőslány mozdulatát.
S fut, hogy (melynek vesztét szánja)
Megtartassék szép zsákmánya,
Hajh de késő jötte már,
Líla lelke mennyben jár!

Látja Hasszán s elfagy vére,
Visszaborzad s megfordúl;
Int, s nyomában intésére
Népe zajgással tolúl.
S közte búsúlt érzeménynek
Hátán a nyerítő ménnek,
Vivén átkot s hagyván jajt,
Szigetvárra visszahajt.

1823. április 18-21.

ZÁPOR

Dördül az ég, s villámot lött,
Zápor zuhog le már,
S a szép leány kunyhóm előtt
Lassan pihegve jár.
"Jer szép leány! hív a legény,
Bús ég borúlt reád;
Kunyhóm kicsiny bár és szegény,
Neked s nekem helyt ad."

Kunyhóm felett, s kis ablakán
Csattog, süvölt a szél;
Karom között a szép leány
Úl csendesen, de fél;
S felleg ha más fellegre jő,
S villám villámra gyúl:
Remegve, ah, keblemhez ő
Jobban jobban szorúl.

"Derül az ég, bús fellegén
Ég a szivárvány már;
Isten veled, te hú legény,
Anyám epedve vár!"
Mond a leány, s karom közül
Kifejlik nyájason,
S e könny, amely szememben ül,
Ajkán sohajtást von.

Kunyhóm felett, s kis ablakán
Száll, és mosolyg a nap;
Szemem csak a szép leány után,
Mint part után a hab.
Lángcsillagod, hajh, tiszta ég,
Mit ér e szív előtt?
Dördülj megint, s onts záport még,
S hozd vissza nékem őt!

Cseke, 1823. április 23.

VANITATUM VANITAS

Itt az írás, forgassátok
Érett ésszel, józanon,
S benne feltalálhatjátok
Mit tanít bölcs Salamon:
Miképp széles e világon
Minden épül hitványságon,
Nyár és harmat, tél és hó
Mind csak hiábavaló!

Földünk egy kis hangyafészek,
Egy perchozta tűnemény;
A villám és dörgő vészek
Csak méhdongás, s bolygó fény;
A történet röpkölése
Csak egy sóhajtás lengése;
Pára minden pompa s ék:
Egy ezred egy buborék.

Sándor csillogó pályája,
Nyúl vadászát, őzfutás;
Etele dúló csordája
Patkánycsoport, folt darázs;
Mátyás dicső csatázási,
Napoleon hódítási,
S waterlooi diadal:
Mind csak kakasviadal.

A virtus nagy tűneményi
Gőz, mit hagymáz lehele;
A kebel lángéreményi
Vértolulás kijnjele;
A vég, melyet Sokrat ére,
Catonak kihulló vére,
S Zrínyi Miklós szent pora
Egy bohóság láncsora.

És ti bölcsek, mit hozátok
Ami volna szép s jeles?
Mámor bírta koponyátok,
Plato s Aristoteles.
Bölcselkedő oktalanság,
Rendbe fűzött tudatlanság,
Kártyavár s légállítvány
Mindenféle tudomány.

Demosthén dörgő nyelvével
Szitkozódó halkufár;
Xenofon mézbeszédével
Rokka közt mesére vár;
Pindár égi szárnyalása
Forró hideg dadogása;
S Phidias amit farag,
Berovátkolt kődarab.

Mi az élet tűzfolyása?
Hulló szikra melege.
A szenvedelmek zúgása?
Lepkeszárny fergetege.
Kezdet és vég egymást éri,
És az élet hű vezéri,
Hit s remény a szűk pályán,
Tarka párák s szivárvány.

Holdvilág csak boldogságunk;
Füst a balsors, mely elszáll;
Gyertyaláng egész világunk;
Egy fúvallat a halál.
Vársz hírt s halhatatlanságot?
Illat az, mely tölt virágot,
És a rózsát, ha elhúll,
Még egy perccel éli túl.

Hát ne gondolj e világgal,
Bölcs az, mindent ki megvet,
Sorssal, virtussal, nagysággal
Tudományt, hírt s életet.

Légy, mint szikla rendületlen,
Tomba, nyugodt, éreztelen,
S kedv emel vagy bú temet,
Szépnek s rútnak húnyj szemet.

Mert mozogjon avagy álljon
E parányi föld veled,
Lengjen fényben, vagy homályon
Hold és nap fejünk felett,
Bárminő színben jelentse
Jöttét a vándor szerencse,
Sem nem rossz az, sem nem jó:
Mind csak hiábavaló!

1823. február-április

REMETE

Bal sors akit számkivete
Kedv és öröm közül,
Cellájában a remete
Kulcsolt kezekkel ül.
S egyszerre lágy emlékezet
Álomként lepte meg,
S szemén, mely rég nem könnyezett,
Egy tiszta csepp remeg.

És ím keresztül ajtaján
Lassú sohajgás jó,
Fepillant, s egy vándorleány
Roskadva lép elő.
Vállán sötét hajfürtje leng,
De képén siralom,
S melléből, ah, hörögve zeng
Szívmetsző fájdalom!

Sejdítve néz a remete,
Forr s küzd érzelmivel,
A lány, kit egykor szerete,
Lelkében tűnik fel.
De az, mint rózsa mely virúl
Ha május napja kél,
Ez itt, mint rózsa mely elhull
Támadván őszi szél.

"Ki bút visel fáradva járt,
O vándor úlj le itt,
Vedd tőlem e habzó pohárt,
S kertem gyümölcseit." -
"Nem kell gyümölcs, s habzó pohár,
Mond a vándorleány,
A szenvedő csak helyre vár,
Meghalni hol kíván. -

Futottam szél s hullám előtt
Keresni hívetem,
Egy év eltűnt és másik jött,
S a sors ím eltemet.
Kerestem itt, kerestem ott,
Sehol sem volt a hív,
Remény emelt, kétség nyomott
És megrepedt e szív!"

Mond a leány, s halálra dűl,
Végsőt mélyen sohajt,
Kifejlett a láncok közül
Többé nem érez bajt.
Borongva néz a remete,
Forr s küzd érzelmivel,
A lány, kit egykor szerete,
Lelkében tűnik fel.

Röppenti a hervadt felé
Bús pillantásait,
Majd elveszté, majd fellelé
Kétes vonásait.
S ím lánc övedzi hűlt nyakát,
S a lánc alatt egy kép,
S fátyolhüvelyt a képen lát,
Mit gyorsan öszvetép.

Borzasztva lobban fel neki
A rettegett villám,
Önképét, hajh, ismerte ki
A holt baloldalán.
A képet, melyet a legény
Örök jegyül adott,
Midőn szerelme szép egén
Szebb hajnal viradott.

Mély gyászt reá fájdalomra von,
De hangot nem lele,
Itt fekszik, akit egykoron
Szent tüzzel kedvele.

Akkor mint rózsza mely virúl
Ha május napja kél,
De most mint rózsza, mely elhull
Támadván őszi szél.

Egy gödröt ás árnyék alá,
S hivat letészi ott,
Mohot virággal hint reá,
Rak földet s pázsitot.
Puszpáng a sír zöld fedelén
Kupresszel párosúl,
Mely nyár mentén, mely tél jöttén
Örök büként virúl.

Cseke, 1823. április

ZSARNOK

Virtus s igazság zengtek nyelveden,
De gyűlölte mindkettőt szived;
Csak leple volt hatalmad bűneidnek,
S szádban a törvény átok leve.
Ezüstkehelyt ürített a gonosz asztalodnál,
Kivül az ajtón sirt az üldözött.
Még egy falatja volt az éhező szegénynek,
S elrablottad azt;
Avult fedél óvá még a szelektől,
Hideg vérrel hajtád ki onnan is.
Hajh bujdosott az ősi lakhelyéről,
Sápadt neje
Kéblében vitte kisdédét, s panaszát
Poroszlód azt korbáccsal ölte el!
S terád bízott-e ezreknek boldogsága,
Hogy árulhasd pénzért véröket?
S neked ád majd márványt s nagy nevet a hízelkedés
O Rabló, sírodon?

Cseke, 1823. április

PANASZ

Jaj nekem, s jaj annak, aki engem
Verset írni búmra megtanított,
Aki fáklyát gyújta képzetimnek,
S lány szivembe fúvált gerjedelmet,
A kegyetlen!

Im nekem nem kelle sem szerencse,
Sem nagyoknak biztató kegyelme,
Csillogó fény, s népimádba rojtok.
Gondolám, csak lant az énekesnek,
Zöld borostyán barna lány kezéből,
S szép dicsőség hamva sátoránál.

Víg nyaram folyt, s hajnal hogyha támadt,
Dalba szállt az érzés hurjaimról,
Dalba szállt az estve szent homályán.
Nap ha forralt, bokraim födeztek;
Dörge néha, felderüle másnap,
S új virágzat ömle el a mezőken.

Ah, de bús alakkal vad honából
Jött el a tél, s a bokor leszáradt,
S nem ragyog virágzat a mezőken.
Ülök én im a hideg falak közt,
Ablakom tábláján csattog a szél,
S nincs fa, mely lobogna tűzhelyemről,
Nincs piros bor, hogy hevítse keblem,
S ajkaim közt elfagy a kelő dal.

Szép Apollon szőke fürteiddel,
Szánd az énekesnek durva sorsát,
És nem adtál fát ha tűzhelyére,
Sem piros bort hogy hevítse keblét:
Karja közzé tégy szelíd leánykát,
Csókjain hogy újra felhevüljön!

ÉDESKEDŐ

Óhajtozva, szívedpedve
Röpül híved ellenedbe,
Kérvén szerelmeckét;
Vess reá kökényszemecskét.
Istenem, úgy áldd meg a barna hölgyecskét.

Rózsa kell a méhecskének,
Harmat a rózsa kelyhének,
Nekem szerelmeckske;
Pillants rám kökényszemecske,
Istenem, ó be szép a barna hölgyecske!

1823

KI BÚBAN ÚL...

Ki búban ül, víg leszen ő,
Ha borhoz ajka ért.
Légy idvez, ó szőlővessző,
Gondúzó nedvedért.
Fejére lombodról veszen
Költőd ím koszorút,
Ernyőd alatt legszebb leszen
Olymp felé az út!

Csepped tüzetől éneket
Mi gyakran zengtem én?
Hány szép leánynak könnyeket
Csillogtaték szemén?
Hány lángsohajtás gyúlada
Dalom lány hangjain,
Míg istenálmot szúnyada
Hős a hölgy karjain?

Hányszor ragadtam trombitát
Habzó pohár után,
S zengék fegyvert, zengék csatát,
S örök hírt nyomdokán!
S átlángolád a bajnokot
Égő honszerelem,
S keblén hajnalként víradott
Halál vagy győzelem.

Kél a nap és tikkasztva jó,
Költőd hevében ül,
Árnyékot, ó szőlővessző,
Szőj ablakom körül,
Fődezd, borítván zöld lepelt,
A múzsa titkait,
Zengő lantom, s e tölt kebelt,
S édes lyány csókjait.

Korom ha múlik, és emel
Magához angyalom,
Zöld sátorodban zengem el
Hattyúi végdalom,
S te gyöngye szél fuvalatán
Hullasd rám leveled,
Húnyó barátod homlokán
Vonván szemfödelet.

Cseke, 1823

LOTTI

Szép tavaszom mezején, mint isteni Grácia, bolygék,
Sok dagadó kebel, ah, gyúla szerelmem után.
Egy vala csak, szívem kinek égett mennyei lánggal,
S ajkam utolsó hív szózata nyögte nevét.
S őt most Hádes örök ligetén hú lángom ölébe,
Lombjaim árnya között, sírva sohajtom alá.

Cseke, 1824. február

TANÁCS

Hogyha pályád ellenébe
Küzd az álnok vad gőgjébe,
S tört hány minden lépteden;
S nincs ki nyújtson hív oltalmat
Vészhozó ösvényeden:
Menj! s temesd el bús fájdalomad
Hol reád vár szent magány;
S vonj korlátot álmaidból,
S alkoss ideáljaidból
Szebb világot alkonyán.

Cseke, 1824. február

IGAZSÁG

Vak vagy-e te szent Igazság?
Néked látni kellene;
Látni, mint hevül a gázság
Jámborságnak ellene.
"Nem valék vak, hív Igazság,
Láttam mit mivelt a gázság
Lest intézvén s szopván vért,
S adtam néki méltó bért.

Ajkát méreg haboztatta,
És dühödve vívt velem,
S eltiporván megszagatta
Vérrel ázó kebelem.
S hogy ne látnék vad szüvébe,
Fátyolt vont szemem fölébe;
S nem rettegván már tanút
Nyílt bűnének tágas út."

Szépre, rútra hát így gondot
Nem tarthatnak szemeid,
Szent Igazság és e fontot
Mégis hordják kezeid!
"Szépre, rútra nincsen gondom,
S nem magamnak függ így fontom,
Mely kezemben semmi bért
Százak óta már nem mért.

Tartom azt újjam hegyéből
Elmeredve, mint csontváz;
S a Gonosz rablott kincséből
Serpényőmbe terhet ráz.
A teher sújt bús erőben,
S a lebillent serpenyőben,
- Borzadjon bár föld és ég, -
Néki száll a nyereség."

Hát befátylozott szemével,
Kinn e pompás kapunál,
S rosszra fordult mértékével
Istenséged őrt mért áll?
"Ah, benn ültem hajdanában,
S szózatom zengő hangjában,
Fennálló székem körül
Megcsendült sok gyáva fül!

S már itt állok elnémítva,
Bús orcámon zápor s szél;
S a Gonosz nem háborítva
Benn veszélyes kénynek él.
Zúg csapása villámának,
S romján más boldogságának,
Melyet rogyini vígan lát,
Alkot márványpalotát."

Szent Igazság, és honodnak
Hol vagynak határai?
Szenvedsz, s vissza nem ragadnak
Hű szerelmed szárnyai?
"Jámbor, fenn hazám az égben,
Mondhatatlan messzeségben,
A csillagpályák között,
S már valóm felköltözött.

Ám tekintsd e hidegséget
Arcom holt vonásain;
És tapintsd e keménységet
Testem márvány tagjain:
S ím befátylozott szemével
Rosszra fordult mértékével,
S kinn e pompás kapunál -
Lelketlen kép ami áll!"

Cseke, 1824. február

REMÉNY, EMLÉKEZET

Éltünk rögzös határain
Két Géniusz vezet,
S felleg borúlván útain,
Nyújt mindegyik kezét;
De bár tekint bízattva rád,
Vigasztalást egyik sem ád:
Remény s Emlékezet.

Emlékezet lebegteti
Szárnyát a múlt felett,
S bús képzetekben rengeti
Borongó kebeled.
Múlt kedv után titkon epeszt,
Múlt kín között ismét senyveszt,
S lelkedre hoz telet.

Kéklő lepelben messze jár
Előtted a Remény;
Magához int, de meg nem vár
Tovább tovább lengvén.
S míg lepkeszárnyát kergeted,
Lezúg hiában életed,
S állasz pályád szélén.

Roszzat ne félj, s ne kívánj jót
Múlt és jövő közül;
Öleld meg a jelenvalót,
Mely játszik és örül.
S bár ködbe néha burkozik,
De színe gyorsan változik,
Ajkán mosolygás ül.

Cseke, 1824. február

A NYUGTALAN

Lobogtattam vitorlámat,
Szélnek engedém sajkámat,
Jobb szerencse kebelén
Nyúgalmat hogy leljek én.

Csolnakom vész dörgésében,
S gyöngye szellő lengzetében,
Sziklák közt, s zöld part megett
Majd sülyedt, majd lebegett.

S távol tenger sík tükreéből,
Messzeföld narancsberkéből
Nyúgalom nem szállt hozzám:
S sorsom búsan átkozám.

Bódult! zenge az fennlakában,
Amit kergetsz így hiában,
- Nyisd fel tennen kebeled -
Légy bölcs, - s ottan felleled.

Cseke, 1824. február

BERKEMHEZ

Szent berek, itt hol örök vizeid forrása kicsordúl,
S illatozó partján habja csörögve lezúg;
S hol, puha fészke felett nyögvén philomela keservét,
Bokraid árnya közül csattog az éjjeli dal:
Fogd fel az elhagyatott szeretőt, ki lehajlik öledbe,
S rejtsd fakadó könnyét néma homályod alá.

Cseke, 1824. február

ENDYMION

Leszáll az estve, nyíl az égi pálya,
Kél és megindúl Lúna nyájason;
Enyhül az éjnek tőle bús homálya,
Melyen szelíden fénylő leplet von.
Sejdtítve nézi, titkosan vizsgálja
Sziklája bércén őt Endymion:
S csapongva gyúlnak gerjedelmi, s vélek
Küzd ismeretlen harcban szív és lélek.

"Hová, hová te képzet csalfa kéje?
Mi zúg fel itt a pásztor kebelén?
Mi gond, mi álmok lengenek feléje?
Mi bájvidékre, s mért esdeklem én?
Fel, fel hozzád forr, fénynek istennéje,
E lángsohajítás, e vívó remény:
Szűk érzetemnek porlakom határa,
Csillagkörödben ott áll tündérvára!"

"Dagadsz, dagadsz a szívben hév indulat,
Kész lelke, ah, de szárnya még sem kél!
Küzd és borong, hullámszik s lánggra gyúlad,
S porsátoromban fojtja rabkötél.
Mért a halandón e komor borúlat?
Lélek, rohanj: mint hab felett a szél!
Vagy, Istenasszony, szánd meg ó nyögésem,
S enyhítsd egedből kínos esdeklésem!"

"Önt könnyet, aki küszködött hiába,
Szánást keresve bájló képeden.
Ó kapj fel engem pályád távolába,
Vagy szállj le hozzám lángösvényeden!
Csak egy tekintést fátyolod titkába,
Csak egy sohajítást égi kebleden:
S lelke, röpködve lényed ellenébe,
Sugáraidnak olvadjon fényébe!"

Így, míg belől az érzetek vivának,
Ajkán az ömlő hang így nyögdele;
Az Istenasszony érzé fátyolának
Szélén mint leng a sóhajtás szele;
Hallá nyögését olvadó hangjának,
S lágy érzelemre mozdult kebele;
S fennéteéből a bérc pásztorára
Enyhítve fordúlt arca szép sugára.

Ott áll s andalg a csendes éj vezére
A bús halandó bájvonásain,
Nézzén mi díszben ül tekintetére
Az istenülő lélek arcain.
S ekkor nem ismert gond borúl mellére,
Foly mondhatatlan érzet tagjain:
S szebb lánggra gyúlad leple közt orcája,
S önként hanyatlik föld felé pályája.

Szállong alá: mint illatozva nyári
Homályos estvén szellők lengenek,
S körüllebegve szétfolyó sugári
Ezüst habokká tisztán ömlenek.
A pásztor árjong, s teste szűk határi
A halhatatlan kénnyel küzdenek:
S nem bírva szívén mennye boldogságát,
Súlyed s homályban érzi társaságát.

Ah, kényözönben olvadó keblének
Hullámi közt a lélek elmerül;
Forrón sohajtott órák röpdézének,
De gondolat már benne nem derül!
Ott fekszik ő fényében Istennének,
Ki lengve száll az elsúlyedt körül;
S szózatja zeng, és vonja hív ölére,
S nem vért habot, hajh, megrekesztett vérel!

"Fel pásztor, fel! szerelmed győze végre,
S ím fátyolomnak nyíló titka vár;
Merész tüzedben gyúladál az égre,
S fürtöd felett leng pályád lombja már.

Ah, az lesújtva szállt a testiségre,
S varázserővel bájláncokba zár;
Fénnyel vakít, s úgy önti el homályát,
Bús éjbe rejtven a felviradt pályát."

"De, ah, ki fekvél Istenné karjába,
Ne lengedezne boldogság rád még?
Élj e varázslét bájos alkonyába
Szunnyadva benned minden testiség!
S én átrengetlek szép álmok honába,
S léssz szenderegven boldog, mint az ég."
Mond, és megenyhült fénnel leplezé be,
S szőtt halhatatlan álmokat fölébe.

Ott fekszik ő borítva nyúgalmával,
S álmán az Istenasszony képe reng;
Kél Lúna s felszáll nyájas orcájával,
S lenézve rája titkosan mereng.
S ha jön az éjfél, csillagfátyolával,
S csend ömlik el, s csak philomela zeng:
Rezgő sugárit föld felé ereszti,
S a szép szendergőt benne megfereszti.

Cseke, 1823. április és 1824. február

VIGASZTALÁS

Nyögsz, ah, ha nemzetek felett
A sors bút hozva száll,
S küzdő reményök cél helyett
Újabb veszélyt talál;
S ha a szabadságért folyt vér
Átok leend, s a pályabér
Vagy járom vagy halál!

Mi haszna bú? mi haszna gond?
Törvényt ki szab s határt?
Szerencse köt, szerencse bont,
S vakon használ vagy árt.
Ki éjt s napot fáradva tölt,
Ki nyugszik és kart karba ölt,
Együtt lát hasznot s kárt.

Hát mért törődöl a világ
Sorsán, maroknyi por?
Szárad s kihajt a szőlőág,
Lesz ősszel újra bor.
S kedved ha most mámorba fúl,
Alvás után feljőzanúl,
S kerül megint a sor.

Kis csolnak, ah, csak életünk,
A sors az Óceán;
Most szép partokra köthetünk,
Majd hullám mérge hány.
De kedvezőn lengő szelet,
S dörgő vést a csolnak felett
Túr a bölcs egyformán!

Cseke, 1824. március

ESTI DAL

Kertemre szelíden
Az estve leszáll;
Lágy szél nyög epedve
Virágainál.
S míg szél nyög epedve
Virágainál,
Harmatja szememnek
Azokra leszáll.

Nem látod-e, lányka,
Hús árnyaimat?
Jer, s tépd kebeledbe
Virágaimat!
S harmatja szememnek
Ha rólok lehúll,
Lassan leperegve
Szivedre vonúl.

Búsan csörög a hab,
A fűlmile zeng,
Fenn a szerelemnek
Szép csillaga leng.
Mit népsz mosolyogva
Sugárid alól?
Ah, lelkem öleld ki
Borúlatiból!

Titkom kebelemben
Oly csendes, oly hív!
Mért habzik alatta
Mit vérzik e szív?
Árnyékba körüle
Hús nyugalom ül,
Lángérzete mégis
Messzére hevül!

Lángod tele mellem
Alatt viselem;
Légy idvez örökre
Arany szerelem!
Boldog ki merenghet
Hullámid felett,
S révpártod ölébe
Víz hű kebelet!

Cseke, 1824. március

EMLÉK

Ömledező csermely, s te szelíd berek, árjai mellett,
És te kies hajlák a berek árnya között,
És te, ki ott lebegél hajadat koszorúzva virággal,
Itt eped a költő, barna leányka, feléd.
Egykoron ah dalain ha borongó kénybe merültél,
S májusi harmatként reszkete könnyed elő:
Ajkaidon ó zengd ki nevét, ó zengd ki sohajtva,
S hab, berek, és hajlák zengeni fogja veled!

Cseke, 1825. május

ÁLDOZAT

Áldozatom két Istenség oltára felett áll:

Könny neked ó Szerelem, és neked, ó Haza,
vér!

Cseke, 1825. május

ECHO

Sziklai lány, hívlak! "Hívlak": felel éteri hangod;
Ím jövök, ah de lakod bús fala néma s üres!
Sziklai lány, hol vagy? remegő ajak ami reád vár,
S hú karok, és szerelem mennyei lángja velek.
Csalfa te rejtve maradsz; epedő rezgése szavadnak
Hév vala, s kebled, mint szirti lakásod, hideg!

Cseke, 1825. május

HOLDHOZ

Hold, szelíd hold, felhőd kárpitjában
Sokszor könnyes szemmel néztelek,
Képét láttam arcod sugarában,
Sohajtási voltak a szelek.
Karjaim kinyíltak, hő keblemre
Hogy szorítsam a szép ideált,
Ah de halhatatlan gyötrelmemre
A hevülő megcsalatva állt!

Vágyaimtól gerjedő reményem
Őt nyomozza most is, szüntelen,
Ah de ködben elborúlt ösvényem
Tévedeztet kínos éjjelen!
Ismeretlen messze föld vidékin
Kísér s hurcol titkos érzetem;
Rengetegben, sziklák omladékin,
S vad pusztákon árnyát kergetem.

Élsz-e tündérberkek szent homályán?
Ohajtásim ott is rengenek;
Túl az égen, túl a csillagpályán
Gondolattal messze röppenek.
Képzetemben száll egy édes álom,
Lángvonással egy kép bennem ég,
Folyton érzem, és mégsem találok,
Itt közel leng e bús messzeség.

Szív, örvényed zajgó hullámában
Árad és forr mély hevületed;
Ah magaddal küzdesz e hiában?
S tennen álmod képét kergeted?
Érzem innen kelni rejtekedből
E borút, mely titkosan hervaszt;
Szív, derülj ki lassan fellegedből,
Vagy dobogva szaggasd széjjel azt!

Cseke, 1825. május

JENNYHEZ (II)

Jósz leányka lángszemekkel,
S barnán kéklő hajfürtökkel:

Mint árnyéklott viola.

Így száll égi kellemében
Messze lengő fellegében

A remény szép angyala.

Áradó mély fájdalomnak
Engem lankadási nyomnak,
Keblem, ajkam enyhet kér.

Ah, hasonlítsz reménységet,

Tőled e kín mely így éget

Balzsamcseppet mégsem nyer!

Cseke, 1825. május

DRÉGEL

Fellegi bérceiden, ó Drégel vára, kereslek,
Merre valál? tornyod honnan emelte fejét?
Szondi hol állt? repedő kebelén hol csorga le vére?
Nyughelye hantjai közt hol nyög az estveli szél?
Puszta vagy, ó kiomolt vér szent helye! néma homály leng
Vad bokor árnyaiban szirteid orma felett.
Ah de romod tetején az örök hír égi virága
Csillagi fényében századok óta virúl.

Cseke, 1825. május

SZERELEMHEZ

Kertje csendes alkonyában,
Míg csapongva zúg a szél,
A Dalos bolyong magában,
S keble búsabb lánggra kél.
Könny között tolul szemére
A benn küzdő gyötrelmem;
Önts, ah, balzsamot sebére,
Boldogító Szerelem!

Minden lepke léli virágot,
Harmatot minden virág;
Én tekintem a világot,
Bús magány az a pusztaság.
Istenné, kit hajnalában
Hű karod vitt mint vezér,
Most ím égető napjában
Híves árnyat tőled kér!

Vagy ha kedved szép egében
Több remény nem bíztat már,
S csillagod rezgő fényében
Nincs egy enyhítő sugár:
Küldd el véglegelhetemre
Még egyszer hív angyalod,
S tőle bérül húnyt szememre
Könnyáztatta fátyolod.

Cseke, 1825. május

ALKONYI DAL

Nyögve kél az esti szellet,
Balzsamillat szárnyain,
Csolnakom száll a part mellett
Csörgő víznek habjain.
Csillag s hold a víz tükrében,
Zöld erdő partja mentében,
Bokrain száz rózsa leng,
Philomela köztök zeng.

Csattogó bájhangozatja
Mint ezüsthab ömledez,
Lelkem minden gondolatja
Lágy érzésbe süllyedez.
Szívem habzik, mint az ének,
S cseppje hő szemem könnyének
Vízen, parton, erdőn túl
Ismeretlen tárgyért húll.

Ég, ó sátorod pompáján
Merre vonz a messzeség?
Leng egy csillag nyúgot táján,
Mely ott rózsaszínben ég.
Csillaga a Szerelemnek!
Habja mért dagad keblemnek?
Hozzád mért gyújt ily erő?
Idvesség tán tőled jó?

Cseke, 1825. május

RÉGI VÁRBAN

Bús düledékeiden, ó Husztnak vára megállék,
Csend vala, felleg alól szállt fel az éjjeli hold.
Szél kele most, szakadott a fal, s a visszanyögő hang
A szirt erdeje közt zúg vala lábam alatt.
S hév kebelem dobogott, s e könny, mely forra szememben,
Titkosan omladozó szent Haza, néked ömölt.

1825. május

RÉV ELŐTT

Szív életemnek vitorlája,
Hajtó szellőm a szerelem;
Lobog, ha ez fuvalt reája,
S sziklán, habon rohan velem.
Felhők s vihar pályám röptében,
S míg engem e veszély körében
Ezer halál zúg itt körül,
Sem ég sem föld nem könyörül.

Nem messze zöld dombok virúlnak,
Virágszagot lehell a part;
Ó ég, s ím a habok simúlnak,
Lengő vitorlám arra tart!
Te bájsziget hű Kalypsója,
Ím itt áll a vándor hajója,
Szélvész után a rév előtt,
Szelíden ah fogadjad őt!

Cseke, 1825. december

A SZABADSÁGHOZ

Nyisd fel ó lángzó kebeled dicső Hölgy,
Nyisd fel a küzdő szeretőre kebled,
Fennröpültedből kegyesen mosolygván,
Égi Szabadság!

Nékem is forrtak szemeimben égő
Könnyek, éreztem haza szent szerelmét,
Ints, zajos habként dagadozva várom
Lengeni zászlód.

Járom a gyáván! ki remegve futja
Fenn dicsőséged ragyogó világát,
S megszokott rabság' kezein tudatlan
Csörgeti láncát.

Átok a gyáván! ki nevedre borzad,
Mert gyakor szélvész kavarog föletted,
Mert halálhörgés diadalmi pályád
Mennyei bére.

Szállj ki felhőden, s noha szózatod mint
Villogó szélvész dörög is körülém,
S zöld borostyánod noha fürteid közt
Vérbe füredt is:

Kellemed látom, s dobog érte mellem,
Csókodat várom szerelemben égve,
Csókodat szomjún epedő ajakkal,
Jer, ne tagadd meg!

Cseke, 1825. december

DERŰ

Lomb, te csörögve lehullsz; kertem rózsája, te hervadsz;

Fáim alatt éjszak bús szele dúlva süvölt.

Képzetem elfordúl, s a múlt örömébe merítvén,

Barna leányka, feléd e kebel újra hevül.

És ím rózsalepelt von el a Fantázia rajtam,

S hesperi csillagként arcod alatta ragyog.

És kivirúl a lomb, kertem rózsái feselnek,

S fáimat Elysion szelleme lengi körül.

Cseke, 1825. december

BALASSA

Kétségtől rettegve, bánat közt nyugtalan
Sírok, de könnyemet ontom haszontalan,
Erdőn, bércen, völgyön bújdoklom úntalan,
Segédkart, s hajlékot nem lél boldogtalan.
Szélvész mérge tépi lengő vitorládat,
Bocsásd le, hú Remény biztos áncorádat,
S habok közt nyugtatván roncsolt hajócskádat
Fordítsd mosolygva rám még egyszer orcádat!

Cseke, 1825. december

HERVADSZ...

Hervadsz, hervadsz
Szerelem rózsája,
Isten hozzád
Keblem hű lyánykája!
Omlik a hab,
Omlik könyhullásom;
Kél a szellő,
S költi sohajtásom.

Partot a hab,
Bút mos könyhullásod;
Enyh a szellő,
S enyhül sohajtásod;
Hagyd hervadjon
Szerelem rózsája,
Nyíl hajnalkor
Remény violája.

Hervadsz, hervadsz.
Szerelem rózsája!
Nem kell nékem
Remény violája;
Újjaim csak
Nefelejcsét szednek
Bús estvéjén
Bús emlékezetnek.

1825

KÖLTŐ

A költőnek lángkeblében
Kínos, édes érzelemmel
Mely derűlet s alkony vív!
Mondjátok meg, ó, mi az,
Ami búban és örömben,
Kedv s keserv pillanatában
Itt benn habzik, itt benn küzd,
S mély titoknak fátyolában
Mennyet s poklot rejtve sző?

Nékem is pirúlt az élet,
Mint tavasznak hajnala,
S milliom szín pompájában
Fennragyogva szállt felém.
És feküdtem szép ölén,
Szívtam kelyhe balzsamát,
S mért hogy a legédesebb csöpp
Fájdalommal elvegyűlve
Forra végig ajkamon?

Röppenj, röppenj, szűk Jelenlét!
Keskeny nékem e határ;
Múlt s Jövő tekintetemnek
Messze, messze, messze int.
Ismeretlen, szent Haza!
Hol vagy, ah, rendelve nékem?
Nyugtalan szív merre vágysz?

1826

VÁNDOR REMÉNY...

Vándor Remény csapongva jár,
Örökre hív, de búra vár;
Távolra mint hajnal pirúl,
Közel sötét éjként borúl.

Tenéked, ó bús Szerelem,
E rózsabimbót szentelem;
Nyájas, piros, s illatja szép,
De hajh tövise szívet tép!

Föld-e lakod vagy fenn az ég?
Ragyogj felém örök Hűség!
S virágra mint harmat ha húll,
Enyhítsd e kint mely bennem dúl!

1826

ÜLTEM ÉN...

Ültem én a forrás mellett,
Téli szél fúvt, ég borúlt,
Egy madárhang sem nyögdellett,
Egy rózsácska sem virúlt;
S e kebelnek mozdultára
Néztem kunyhóm ablakára,
Barna lány, te laktad azt,
S véled éltem víg tavaszt!

Ülök én a forrás mellett,
Lágy zefír száll, ég derül,
Száz madár zeng, bájlehellet
Száz rózsának kelyhén gyűl.
S e kebelnek mozdultára
Nézek kunyhóm ablakára,
Barna lány, elhagytad azt,
S engemet bús tél hervaszt!

1826

HÉV NAPTÓL...

Hév naptól hervadtában
Kék viola
Lehajola,
S epedve zöld bokrában
Már halni kész vala.

Jön Hesper s alkonyából
Reá tekint,
S langy cseppet hint
Enyhítő balzsamából,
S él a virág megint.

Pályád töviskörében
Ó szerelem,
Lángkebelem
Hervad sebes tüzében,
S bánat s halál velem!

Ki lesz, ki a szenvedőre
Reá tekint,
S langy cseppet hint
Szívem kinzó sebére,
Hogy éljek én megint?

1826

VÁGY

Volnék csak kis madár,
Röpülnék szárnyakon,
Ei, szép hazám felé,
Hú szívem merre von;
Túl erdőn, túl hegyen,
Merről a nap felkél,
Viruló part felett
Lyánykám hol búban él.

Lassan szállonganék
Mint esti fúvalom,
Forró szerelmeket
Csattogna bús dalom;
S elszenderíteném
A lyányt zengésivel,
Hogy édes álmain
Képem víradna fel.

Látnám, mint gyúl felém
Hullámozó kebele,
Hév ajkán, hallanám,
Nevem mint zengi le;
S az álomkép után
Felnyitván karjait,
Örömcsepp fénylené
Végig lángarcait.

Mint lepke harmatot
A rózsza bájölén:
O reszkető könyecsepp
Felszívlak téged én!
S erőd balzsam gyanánt
Átfolyva mellemet,
Megenyhül majd sebem,
Mely most kínnal temet.

Pest, 1826. november 1.

PIPADAL

Kürtét vadász zendíti meg,
Fellázad minden út;
Reng bérc és völgy és rengeteg,
Az őz riadva fut.
Én védtelent nem üldöznék;
Szelíd vagyok, s ha számban ég
Kék füsttel a pipa,
Tőlem, kis őz, pihensz mindég
Ernyőd sátoriba.

Mért lángol a busúlt vitéz?
Harcot nem szeretek.
Ott vér miatt pirúl a kéz,
Dúlván mint fergeteg.
Düh gyúljon ádáz lelkeken;
De nékem égjen csöndesen
Kék füsttel a pipa;
Mást hordhat véres telkeken
TajtékHzó paripa.

Viraszt a bölcs, gondol sokat,
S itt, s ott, s mindenfelé,
Eget, földet míg hányogat,
Csak a hibát lelé.
Jámbor, miért epedsz mindég?
Jőj, gyújts reá; ha vígan ég
Kék füsttel a pipa,
Derül előtted föld és ég,
S nem lesz sehol hiba.

S te kit gyötör vad szerelem,
Szenvedsz igád alatt,
S gyötrelmeden kél gyötrelem,
Forrván baloldalad,
Vidúlj! örök bú nem tenyész;
Im így tanít s enyhíteni kész
Kék füsttel a pipa.

Kín s kény, miként füst kél s enyész,
Más lép nyomaiba.

Sovárg, eped, szaguld, csapong
Az ember untalan,
Bár kedv és szándék, tett és gond
Lesúlyed nyomtalan.
Sok jót, dicsőt föld gyomra zár;
Leomla sok királyi vár,
S kék füsttel a pipa
Bolyongó vándor ajkán már
Ott ég romaiba.

Pest, 1826. november

VÁNDOR

Reng a hullám, röpül a sajka,
Messzebb, messzebb vonúl a part,
Még csóktól ég a vándor ajka,
Még visszanyújt remegő kart.
Keblét a búcsú gondolatja
Mély olvadásban haboztatja,
Utána int száz szem, száz kéz,
De ő csak egy pár könnyet néz.

S ím kéklik a part zöld pázsitja,
Homályba tűn a messzeség,
Az egy pár könnyet elborítja,
Nem látszik már, s ott reszket még.
A vándor áll, némán nyögde ő,
S utána hord a parti szellő
Száz köszöntést bús zúgással,
De ő csak egy sohajtást hall.

A sajka száll, a sajka hajtat,
Alatta víz, felül az ég;
Lassan lezeng a végsohajtat,
Nem hallik már, s ott lángol még.
A vándor enyhet kér mellére,
Száz csillag néz vérző sebére,
De ő csak egy felé tekint,
Mely nyúgotról szerelmet int.

Pest, 1826. november

HONVÁGY ÉS SZERELEM

Zöld partján éltem a Tiszának,
Hú keblen, hú fedél alatt,
Szelíd napok tisztán folynak,
Kertem hozott virágokat;
Körültem lelkesült az élet,
Bánat s öröm lágy énekké lett,
Mégis, ki fejt meg, miért,
Ohajtásom más sorsot kért.

Elhagytam partját a Tiszának,
De visszavágyott kebelem,
Bennem borongva hajnallának
Vérző honvágy s bús szerelem;
Szemem minden felhőt kísére,
Íríg valék minden szellőre,
Mely rózsás illattal tele
Pályát kelet felé lele.

Sohajtozám: derülj ki bennem
Kinos homály, enyhülj te szív,
Ott sem hagyott lángod pihennem,
Van itt is, ami kedvre hív!
De képzetim folyton vezettek,
Lengvén a honcsillag felettek,
A távolig s a múlt felé,
Búmat minden nap érlelé.

Eget s földet kérék, miattam
Nem indult meg sem föld, sem ég,
S ím bánatomban elhervadtam,
Majd hant alá borít a vég.
S dombján a csendes énekesnek
Keletről lágy szellők röpesnek,
De azt meg nem tudhatja más,
Zúg-e köztök egy sóhajtság?

Pest, 1826. november

EPIGRAMMÁK

*Ifj. B. Vécsey Miklós Szathmármegye főispáni
helytartójának beiktatására*

Nyugszik az ősz bajnok, de nyomán hős gyermeke felkél
S lelke hevültében, bátran előre tekint.
Indúlj! im ragyogó pályád messzére kinyílik,
Hol deli fényvel atyád csillaga lángol elöl.
Díszes az út, de nehéz; kötelesség terhei várnak,
Hon s fejedelm tőled kérnek erőhez erőt.
Híve királyodnak ha maradsz majd, s híve hazádnak,
Vécsey, szent vérnek szent folyadéka maradsz.

- - -

Aki minap ragyogott az egész országnak előtte,
S bajnoki lelkével védte megyénknek ügyét,
Szép haza vedd azt most vígan fejedelmi kezeiből
S új életre hevűlj, lángkebelére ha dőlsz.

- - -

Vécsey száll s más Vécsey kél; két nap ragyog; egyik
Estveli bibor alatt, reggeli fényben ez itt.

- - -

Ősz atya homlokodon zöldell a pálma, pihenj el;
Ifjú pálmáért pályafutásnak eredj.

- - -

Vécsey, Szathmárnak valamerre határai nyúlnak
Kedves név, örvend néked öreg s fiatal.
Vécsey hív atya volt, az idősb, míg üle közöttünk;
Íme jön a fiatalb, s Vécsey hív atya lesz.

- - -

Van koszorú, de becsesb a szív hálája nemesnek;
S gyöngyöket a dagadó könny folyamatja halad.
Vécsey, Szathmárnak, Nemes Ősz, hálája feléd száll,
Vécsey, Szathmárból könnypatak áldja neved;
Visszatekints pályádra, s fiad gyúladjon utánad,
S könnyeket és hálát majd fog aratni veled.

Cseke, 1829. március 5.

GRÓF KÁROLYI GYÖRGYNEK AZ URADALMAIBAN SZOLGÁLÓ TISZTVISELŐK

Mottó:

*Hell, wie der Thau, worin sich Blumen baden
Lass, Zeus, du Höchster! Seine Tage entfließen,*

*Mög er noch mehr als zehn Olympiaden,
Wie jetzt sein Ross, mit Vollkraft noch umschliessen!*

*Des Frohsinns Mirte müsse seinen Pfade
Stets auf Hygeas Zauberwink entspiessen.*

Matthisson

Idvez légy szeretett, idvez légy dísze nemednek,
Károli szép törzsök méltó fakadéka nemes gróf!
Idvez légy, és híveidet kik öröme hevűlvén,
Könnyek alatt ragyogó szemmel járúlnak elődbe,
Fénypalotáidból kegyesen letekintve fogadd el.
Nem Te valál? ki szelíd gonddal sorsunkra vigyázzván,
Messze jövendőknek kinyitottad előre határit,
Égi reményt láttatva velünk? hogy tettei bérét
Élte telén biztos nyugalomban várja be szolgád;
Mostoha napjaitól hogy az árva ne féljen előre:
Bús felhői között délszinre találjon az özvegy;
S gyermekiért az atyát keserű gond vésze ne hányja.
Fenndobog a tele szív jóltévőjének előtte;
S lángszavakat keres a forró, szent hála, de nem lél;
Csak remegő ajakon töredeztet néma sohajtást,
Csak dagadó könnyben tükrözteti keble haboztát.
Hősek gyermeke! jer s nyujtsd szentelt jobbodat, ajkunk
Hogy melegítse fel azt, s szemeink gyöngyébe feredjen;
S boldog léssz, mert boldogokat tudsz tenni körüléd,
S élted célja felé, pályád fénylepte határin,

Emberi szép tettnek kísér hű képe keresztül.
Boldog léssz, mert kedveseid nem hagyja el a sors.
Akik ajándékot nemesen használni, miként Te,
S embertársaikat szerelemmel ölelni tanulták,
S életadó napként áldást elszórva ragyognak,
Károli végy koszorút tőlünk, végy gyermeki hálát,
S ünnepi ömledezést! Neked ég minden kebel és szív,
Minden ajak rebegése Tiéd! légy idvez örökre!
És mikor a Haza fűz fiatal fűrtödre borostyánt,
S áldozatid bérét magos ének zengzeti nyújtják;
Vagy mikor a sokaság fennhangzó tapsai várnak
Míg a pesti mező dobogó paripáid alatt reng:
El ne feledd, hogy híveidet messzére s közlőrl
Hozzad hő szeretet szakadatlan láncai vonják.

1829

ZRÍNYI DALA

Hol van a hon, melynek Árpád vére
Győzelemben csorga szent földére,
Mely nevével hév szerelmet gyújt;
S messze képét bújdosó magzatja,
Még Kalypso keblén is siratja,
S kart feléje búsan vágyva nyújt?
Itt van a hon, ah nem mint a régi,
Pusztaságban nyúlnak el vidéki,
Többé nem győzelmek honja már;
Elhamvadt a magzat hő szerelme,
Nincs magasra vívó szenvedelme,
Jégkebelben fásult szívet zár.

Hol van a bérc, és a vár fölette,
Szondi melynek sáncait védlette,
Tékozolva híven életét;
Honnan a hír felszáll, s arculatja
Lángsugárit távol ragyogtatja,
S fényt a késő századokra vét?

Itt van a bérc, s omladék fölette,
Mely a hőst és hírét eltemette,
Bús feledség hamván, s néma hant;
Völgyben ül a gyáva kor s határa
Szűk köréből őse saslakára
Szédeleg ha néha felpillant.

És hol a nép, mely pályát izzadni,
S izzadás közt hősi bért aratni
Ősz atyáknak nyomdokin tanúlt;
S szenvedett bár, s bajról bajra hága,
Hervadatlan volt szép ifjusága,
A jelenben múlt s jövő virúlt?

Vándor állj meg! korcs volt anyja vére,
Más faj állott a kihúnyt helyére,
Gyöngé fővel, romlott, szívtelen;

A dicső nép, mely tanúlt izzadni,
S izzadás közt hősi bért aratni,
Névben él csak, többé nincs jelen.

Szobránc, 1830. július

SZONDI

Töredék

Messze határokról mint vágyva jön a daru vissza,
Enyhe napok nyíló melegét ha megérzi tavaszkor,
S fellegiben fennúszva halad, míg úta betelvén,
Ismert pázsitain síkföldi mezőkre leröppen:
Úgy jövök én tefeléd, kebelem szent honja, viszontag,
Isteni szép költés! Haragos vihar éje rohant el
Életemen, lángérzelmek fagytak meg alatta,
A ragyogó képzet csillagkoszorúja lehullott,
S rémeitől szívem fenekén némúla meg a dal.
Most, mint alkonyi fény zivatarnak utána, szelídült
Búval emelkedik a költő, nem gyermeki kény közt,
S ábránd ifjúként aranyálmok ölébe merengvén:
Nyúgalomülte sötét arccal szedi húrjait ősze
Fenntűzben, mit erő lobogat, mit fájdalom érlelt.
Bajnokot énekel ő, ki hazánkért onta nemes vért,
Szondi dücső végét romján a drégeli várnak...

Cseke, 1830. december 31.

KÖLCSEY

Töredék

Büszke magyar vagyok én, keleten nőtt törzsöke fámnak,
Nyúgoti ég forró kebelem nem tette hideggé;
Szép s nagy az, ami hevít; szerelemmel tölti be lelkem
Honni szokás és föld, örököm kard s ősi dicsőség.
Nyúgoszik az zöld lombjai közt a nemzeti béknek,
Ez ragyog újra midőn tele fénye dalomnak előnti,
S színe varázs sugáraiban szállítja fel ismét
Őseim árnyaikat, kik az őszkor napjait éltek,
Kölcsey nemzetség, Ete hű maradéka, kit egykor
Don hullámi körül, a Hét magyar egyike, hős Ond,
Lángölelés zálogja gyanánt neje karjairól vőn.
Vígán laktanak ők rohanó Tisza partjai mellett,
S hol vadon árnyak alatt barnán viszi habjait a Túr,
Mígnem az elkomorúlt sorsnak nyila dúlva lecsattant
S könnypatak áradozott a bánatölelte teremben,
S áldozatát vérben fogadá vala boltja sötétén,
Elsiratott hamvak közt, a cégényi monostor...

Cseke, 1831. január 7.

KÖNNYCSEPP

Csöndes ifju járdal andalogva,
Andalogva szent berek homályán,
Száll feléje nyögdelő szelecske,
S bíborajkán végig elsuhanva
Tiszta csöppet harmatoz le hűsen.

"Honnan, honnan nyögdelő szelecske?
Nem derül most hajnal rózsaszínben,
Esti fény sem bíboroz tetőket,
Lángfolyamban úszik a nap ott fenn,
Dél hevétől rekken a meleg táj;
S szárnyad íme tiszta csöpp ezüstjét
Harmatozva lebben el körülém"

És felelt a nyögdelő szelecske:
"Mentem én keresni dél hevében
Rózsabokrot balzsamernyejével,
És alatta leltem gyöngye lánykát,
Gyöngye lánykát úlni könnyel áztan,
Szánakozva röpdezék feléje,
S megfűredtem könnye tengerében."

Szóla s ment a nyögdelő szelecske;
És az ifju szíve kezd dobogni,
S bíborajkán a csöpp égni kezdett,
Égni kezdett, bár leszállta hűsen.

Cseke, 1831. január 17.

HUSZT

Bús düledékeiden, Husztnak romvára megállék;
Csend vala, felleg alól szállt fel az éjjeli hold.
Szél kele most, mint sír szele kél; s a csarnok elontott
Oszlopi közt lebegő rémalak inte felém.
És mond: Honfi, mit ér epedő kebel e romok ormán?
Régi kor árnya felé visszamerengni mit ér?
Messze jövőddel komolyan vess őszve jelenkort;
Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!

Cseke, 1831. december 29.

MÁRIA THERÉZIA

Sír vala, gyöngé fiát dobogó kebelére szorítván,
S álla borúlt napként Mária népe között.
Sírjon-e, mond a büszke magyar, fejedelme magyarnak?
Sírjon-e, kit nagy nép szent koronája födez?
S lángjai közt nem kérd ő múltkori sérvet, ölő kint;
Halni rohan, küzd, győz; s Mária védve vagyon.

Cseke, 1831. december 30.

TÁVOZÁS

Lengve sötét part árnyai közt a csolnak amott száll;
Nyúgoti fenyvek alól szél s hab utána rohan.
És a lányka halad, s végbúcsút intve kezével
Alkonyi csillagként messze homályba letűn.
Szálljatok ah kegyel, habok istennéi, körülé,
S hozzátok szeliden hű kebelemre megint!

Cseke, 1831. december 30.

MUNKÁCS

Hol fejedelmi terem fogadott fejedelmi lakókat,
S küzde nemes harcot Zrínyi leánya soká:
Bércedet, ó Munkács, keserű gond úli, lebegvén
Rémalakok szomorún a fogoly álma fölett.
Büszke tekintettel mit nézsz a síkra le bús lak?
Jön az utas, lát s fut messzekerülve tovább.

Cseke, 1831. december 30.

BÚSAN CSÖRÖG...

Búsan csörög a lomb,
Mert fú szél;
Sűrűn dobog e szív,
Mert búm kél.
Kárpát kebeléből
A szél fú;
Tőled szerelem jön ez éjjeli bú.

Lyány sziklakemény, lyány
Csillagszép,
Nem látod-e kínom,
Mely dúl s tép?
Nem szánod-e kínom,
Mely tép s dúl,
S felforrva szememben ez arcra lehull?

Hajh rózsá, piroslik
Lángorcád,
Jer, könnye szememnek
Forrjon rád!
Hervadva hevétől,
Mely átfut,
Majd adsz temetőmre halottkoszorút!

1831

VAD HOMÁLY KÉL...

Töredék

Vad homály kél nyúgot boltozatán
Éjjelében a nap elmerül,
Barna felhő szikla tornyozatán
Szívborzasztó néma csendben ül,
Rejt villámot, rejt halált keblébe,
Vándor indul mégis ellenébe,
Nem remeg, bár búsan int az ég,
S nyílt előtte kétes messzeség.

1831

KÉL A ZEFIR...

Töredék

Kél a zefir, s lágyan száll,
Rózsa néki meghajol.
Nyiss kebelt virághölgyecske,
Lengek ím nyögő szelecske
Harmatlepte lomb alól.

Hesper bíborkebelén
Fény között fürdöttem én;
Ámbrailat fuvalmimban,
Harmat enyhe csókjaimban,
Karjaim közt égi kény.

Jön az éjnek angyala,
Terjeng csillagfátyola,
Rózsa titka felfedezve,
Keble kényben rengedezve:
Álmok oly édes vala.

Hajnal támad, Flóra jár,
Ébredj, ébredj égi pár!
S röppen a - - szelecske
- - - - a virághölgyecske
- - hervadva már.

1831

BÁR RÓZSA VOLNÉK...

Töredék

Bár rózsza volnék, szép leány,
Hogy elvirítva kebleden
Lelnék magamnak büszke sírt!
S o, bár lehetnék esti szellő,
Hogy édes ajkad bíborán
Szedhetnék balzsamcsókokat!

Itt állok félénk messzeségben;
S mint bércein Endymion
Sohajt a csillagokra fel,
Hová röpülni szárnya nincs:
Némán sohajtozom feléd.

Ölelni vágy e kar, de fél,
Vágy ajkam ajkadon remegni,
De tilt komoly pillantatod.

Menj lángtekintet, ah röpülj,
Röpülj felé hev gondolat,
Tinéktek útat semmi nem zár.

1831

NAP SZÁLL ALÁ...

Töredék

Nap száll alá, biborban ég
Nyugot láthatára,
Fényben röpül egy sugár még
Leányvár tornyára,
Fényben még egy sugár röpül
Tornyára Lyányvárnak,
Hol Róza mély bánatban ül,
Kit bús falak zárnak.

1831

VÉSZ

Bús vihar kél, duzzad a hab,
Vízközépen csolnakom;
Isten hozzád, messze kék part!
Isten hozzád, hű lakom!
És te lyányka légy szerencsés,
Kit más boldog karja bír!
Szikla s örvény én körülöm,
S hullám közt vár puszta sír.

Bús vihar zúg, harsog a hab,
De szivemben néma csend;
Melyen vad ború sötétlik,
Melyre fény már nem dereng.
Itt tekintek a vizekbe
Mélyen, tompán, hidegen;
Kín és kény, és föld és élet
Oly üres, oly idegen!

Szikla rendít, nyíl az örvény,
Szállj fenékre csolnakom!
Fennzajong bús tenger árja,
Lenn ezüsthab hű lakom.
Majd a vándor vész között jár,
Kormányán kétségben ül,
Nem sejdítve, hogy hajója
Enyhe sír fölett röpül.

Cseke, 1832. január 26.

KAZINCZY

Sírba Kazinczy leszállt; s későn fakad érte hevítvén
A remegő könnycsepp harmatozó szemeket.
És fölkél hideg álmól bús árnya sötétén,
S rémletes arcával dombja fölébe leúl.
Nemzetemért e szív tettel bizonyíta szerelmet,
Szól keserűn, s a díj könny leszén érte csupán?

Pest, 1832. szeptember 8.

ÁTOK

A dalköltőn fekszik átok,
Szívén, lelkén vad ború,
Szép leányim őt hagyjátok,
Ég, föld néki szomorú;
Égben honát elvesztette,
Földön nem lel mást helyette,
Fürtein kín a koszorú.

Mennyet ígér lángszerelme,
Hajh de búsát, mely ont vészt;
Édes hangba foly gyötrelme,
Mégis lelket tép, emészt.
Álmot űz, s mert nem találja,
A valót s jelent utálja,
Kényben nem vesz s nem hagy részt.

Hajnalán rózsás tavasznak
Télvihart epedve zeng,
S majd ha lomb s virág elaszna,
Zöld ernyők után eseng.
Hölgy miatt küzd, nyerve díja,
S íme most száz kétség víjja,
Sóhajtása messze leng.

Vészes égnek néz alatta:
Hű fedélhez merre jut?
S hű fedél ha befogadta,
Számüzöttként visszafut.
Fényben nyíl előtte pálya,
S hátra készti zord homálya,
Hol vadonba tér az út.

A dalköltőn fekszik átok,
Kedv s remény hiában int;
Szép leányim őt hagyjátok,
Elhagy ő is bút és kint,
Majd ha dombja zöld hantjára

Milliom csillag sugára
Csendes éjben letekint.

1832. szeptember 29.

INTÉS

Zeng hazát és zeng szerelmet,
Magyar hű nép, a lant;
Ó ne bánd, ha lágy hangjától
Szíved meg-megdobbant!
És ne bánd, ha lágy hangjától
Szívedre bánat gyűl;
Mélyen az tekint magába,
Ki bús érzésben ül.

Jer, borúlj el csendes órán,
Múltról jövőig hass;
Vágyva pillants föl, magasra:
Mint naphoz küzdő sas.
Vágyva pillants föl, magasra,
Im itt, ami fenntart:
Könny a szemben, láng a mellben,
S a kézben ősi kard!

Cseke, 1832. szeptember 29.

TISZTÚJÍTÁS

Mért sereglesz hű nemesség?
Mért e víg indulat?
Ünnep ez tán, melyre kebled
Édes lángra gyúlad?"
Vándor, a volt tiszti karnak
Vírad búcsunapja,
És kormányát a szabad nép
Még ma másnak adja.

"Bár ne szálljon, hű nemesség,
Bánat a cserére!
S győzelemben kit vezetsz föl
Honnod őrhelyére?"
Azt, ki lángszerelmet ígér
Népnek és hazának;
Azt, ki ránk mosolyg szelíden,
S nyér szivet magának.

"És te nem félsz, hű nemesség,
Hogy kerülsz igába,
S a szelídnek még nyakadra
Hág fel büszke lába?"
Vándor, értünk hajh ne búsulj,
Kurta szám a három,
S három év ha lassan elfoly,
Törve minden járom!

Nagykároly, 1832. szeptember végén

EMLÉKLAPRA

Négy szócskát üzenek, vésd jól kebeledbe, s fiadnak
Hagyd örökül ha kihúnysz: A HAZA MINDEN ELŐTT.

Pozsony, 1833. június 14.

HŐS

Védni menj el engem és hazád!
Hősnek a hölgy mond és kardot át;
Győzve térj meg,
Búcsut így sohajta,
S véle e kard,
S ellen vére rajta!

Hős elindul, lángban kebele,
S fölpirúl rá bús harc reggele,
Vág, de sebjén
Omlik drága vére,
Győz, de halva
Hull vert ellenére.

Mécsvilágnál gyöngé hölgy mit vár?
Nap megy és jön, ő nem vissza már!
Karddal együtt,
Melyet fog kezébe,
Csöndes estvén
Néma sír földé be.

Hős, aludjál! dombod hantja zöld,
Könnyel ázva nyugtat honni föld;
Érted áldást
Hű kebel sohajta;
Véled a kard,
S ellen vére rajta.

Cseke, 1833. október 7.

VERSENYEMLÉKEK

I

Bátorság ad erőt, pályán a gyáva hanyatlik:
Bátran lépj, hogy utóbb rény koszorúzza fejed.

II

Szállj versenyre, magyar; s fog kelni körüléd az élet.

III

Messze tekints. A pálya kicsiny; túl rajta nagyobb vár.

IV

Minden pálya dicső, ha belőle hazádra derül fény.

V

Küzdeni s győzni tanúlj. Kell küzdeni s győzni hazádért.

VI

Önnézés, te vagy a diadalmas bére, nem a díj.

VII

Nemzeti fény a cél. Hogy elérd, forrj egybe magyar nép.

1833

FELÍRÁS KENDE ZSIGMOND HÁZÁRA

Alkotta munkás kéz engem; s a szőke Szamosnak
Partjain a költő lát vala s renge felém:
Ház, örökülj; s vídám békével tartsad öledben
Gazdád, s gyermekeit, s hív unokái sorát!

1833

EMLÉKSOROK KLOBUSICZKY MATILDHOZ

Vedd, lyányka, búcsúm, vedd áldásomat;
S tartsd meg szivedben hív emlékezettel
A bús daloknak csendes éneklőjét,
Ki végszavában int: szép s jó iránt
Lángzó szerelmet hordjon kebeled;
S őrizd örökre lelked tisztaságát.
Ki rényt követvén járja mért körét,
Az boldogít mást, s lesz boldog maga.

1834. május 12.

ÉJI TEMETÉS

Vész ébred, üvölt az éjjeli szél,
Házból az anyácska remegve kikél,
S karján csecsemővel ide s tova jár.
"Kebled csupa fagy;
Oly néma, sötét vagy!
Szép gyermekem alszol-e már?"

És alszik örökre, szíve körül
Vérhabja sebének halálosan ül;
Sirt váj az anyácska, de melle szorong.
"Kész néked az ágy;
Ott fájdalom elhagy,
Hol végtelen álma borong."

Zöld lombok alatta, fenn puha hant;
Zúg a temetésre halotti harang,
Vad dörgeteg hangja borúlat egén,
S villám tüze gyúl
Bús fáklya világúl:
Irtózatos ünnepi fény.

Már éji siralma kelni nem int;
Menj, térj anya vissza, pihenj le megint,
S borzadva ha érzed az éj közepét,
Dúlt álmok után,
Kísérteti órán
Száll gyermeked árnya feléd.

1836. április elején

PAULINA EMLÉKKÖNYVÉBE

Aeoli hárfa gyanánt zeng a költő dala hozzád
Messzelakásából, vad vizek árja közül.
Ő maga gyötrődik, mert bal sors átka hazáján
Dúlva csapong, bal sors átka baráti felett.
Lyányka ne értsd e kint, mely keblemen égve terül el,
Néked öröm kell még, szép jelen, égi remény.
Majd ha borúl eged is, s epedő bűd könnyre fakasztgat,
Emlékezve reám, veszteni s túrni tanúlj!

1837

ZRÍNYI MÁSDIK ÉNEKE

Te lásd meg, ó sors, szenvedő hazámat,
Vérgönnyel ázva nyög feléd!
Mert kánya, kígyó, féreg egyre támad,
És marja, rágja kebelét.
A méreg ég, és ömlik mély sebére,
S ő védtelen küzd egyedül,
Hatalmas, ó légy gyámja, légy vezére,
Vagy itt az óra, s végveszélybe dűl!

Áldást adék, sok magzatot honodnak,
Mellén kiket táplál vala;
S másokra vársz, hogy érte vívni fognak?
Önnépe nem lesz védőfala?
Szív, lélek el van vesztegetve rátok;
Szent harcra nyitva várt az út,
S ti védőfalat körül nem vonátok;
Ő gyáva fajt szült, s érte sírba jut.

De szánjad, ó sors, szenvedő hazámat!
Te rendelél áldást neki:
S a vad csoport, mely rá dühödve támad,
Kiket nevelt, öngyermeki.
Taposd el a fajt, rút szennyét nememnek;
S míg hamvokon majd átok ül,
Ah tartsd meg őt, a hűv anyát, teremnek
Tán jobb fiak, s védvén állják körül.

Törvényem él. Hazád őrcsillagzatja
Szülőtti bűnein leszáll;
Szelíd sugárit többé nem nyugtatja
Az ősz apák sírhalminál.
És más hon áll a négy folyam partjára,
Más szózat és más keblü nép;
S szebb arcot ölt e föld kies határa,
Hogy kedvre gyúl, ki bájkörébe lép.

MESSZE SZÉLES...

Töredék

Messze széles e világot
Bebujdostam én,
Keblemben vad zajra hágott
Minden érzemény;

Kedv és bú csak kint hozának,
Oly szívégetőt,
Kétség és remény kínjának
Árja nőttön nőtt.

1838

SZÉP ERDÉLY...

Töredék

Szép Erdély barna fűrtű
Leánya, hú anyám,
Tekints az égi lakból
Még egyszer vissza rám.
Im elhagyott hazádon
Pusztulat átka leng;
Erdély ledőlt, s fölötte
Fiad keserve zeng.

1838

KÖNNYE CSILLOG...

Töredék

Könnye csillog, arca nedves,
És borongva feltekint.
Isten hozzád, zeng a kedves,
S hő kebelre dől megint.
Átkarolja még a hívet
A végső bús éjjelen,
Ajkon ajk ég, szív ver szívet,
És a búcsu végtelen.

MI FÉNYLIK OTT...

Töredék

Mi fénylik ott -
Remeg remeg -
Mint távol csillag a láthatár szélében,
Lobog lobog -
Mint - villám sötét felhők alatt;
Pedig nem csillag az a láthatár szélében,
Pedig nem villám sötét felhők alatt,
Mécsvilág az a remete ablakában.
Áll a kunyhó - -
Hol van a remete?
Kinn van a - -
Egy sírdomb áll és a dombon egy kereszt,
Ott térdel ő - -
Hallottátok-e nyögni a szelet,
Midőn - -
Láttátok-e hullani a záport,
Mely - -
Úgy nyögött a sohajtás kebeléből,
Úgy ömlött a könny végig arcain.
Busan, miként az őszi szél,
Ha hervadt lomb között bágyadtan
- - - - - szárnyra kél

Bércekre föl, völgyekbe le
Majd hág, majd száll, s a kín együtt vele.

REBELLIS VERS

Zrínyi vére mosta Bécset,
S senki bosszút nem állt;
Rákóczi küzdött hazánkért,
S töröknél lelt halált.
Páris ígért szabadságot,
Ti nem fogadtátok,
Járom rátok, gyáva népek,
S maradéktól átok.

ÁTOK

Zrínyi vére mosta Bécset,
Boszút senki nem állt.
Rákóczi küzdött hazánkért,
'S töröknél lelt halált.
Páris kínált szabadságot,
Ti nem fogadtátok:
Járom nektek magyar fiak
'S maradéktól átok!